

Împărțirea Sfinților Apostoli, frescă din ciclul euharistic al interiorului bisericii Sfântul Nicolae Orfanos din Tesalonic, Grecia, sec. XIV. "Luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: <<Beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu>>".

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Curățiți prin Spovedanie, Îl putem recunoaște pe Hristos în Euharistie

1. Zbuciumul căutărilor și bucuria întâlnirii

mul, fie că mărturisește sau nu, Îl caută pe Hristos Dumnezeu. Sufletul lui nu are liniște până ce nu-L găsește. Fericitul Augustin spune: *Ne-ai făcut pe noi pentru Tine și neliniștit este sufletul nostru până ce se va odihni în Tine*¹. Și această căutare nu-l caracteriza doar pe omul vremurilor trecute, ci îl frământă și pe omul veacului postmodern.

Petre Țuțea, care în tinerețe era necredincios, L-a căutat cu râvnă pe Dumnezeu și, după ce L-a găsit, ne spune cu convingere: *atunci am avut revelația că, în afară de Dumnezeu, nu există nici un adevăr, că El este adevărul unic... că în afară de Dumnezeu nu există nici un adevăr, ci frânturi de adevăr care se coboară din măreția și eternitatea Lui, pe care fința imperfectă, omul, le înregistrează când face istorie în etape*². Este tristă și tragică soarta omului care nu L-a găsit pe Dumnezeu, pentru că, *fără Dumnezeu, fără credință, omul devine un animal rațional care vine de nicăieri și merge nicăieri*³.

Starea sufletească ce o are omul care a ajuns la credință și L-a găsit pe Dumnezeu este una extraordinară. Pentru că, ajungând la credință, oarecum Îl experimentează și se bucură de Dumnezeu ca de cea mai scumpă comoară. În credință ne întâlnim cu Dumnezeu și trăim cu El. Răsplata imediată a acestei trăiri este o bucurie sfântă, religioasă; e bucuria unui dor împlinit, bucuria vederii ființei celei mai dragi, bucuria negrăită a întâlnirii tainice cu Dumnezeu⁴.

Intellectualii serioși, credincioși, practicanți, își dădeau seama de faptul că, vieții lor, credința le oferă o statornicie și un curaj aparte. *Credința, spune Ernest Bernea, dă stabilitate și sens vieții lăuntrice. Omul credincios stă în preajma valorilor permanente; este bun și bogat. Când trece peste el o încercare a vieții, nu se năruie, ci crește. Omul credincios se aseamănă copiilor: râde cu lacrimi pe obraz*⁵.

Încercările, necazurile, greutățile prin care trece omul în momentul în care Îl află pe Hristos sunt depășite. În *Viața lui Hristos*, Giovanni Papini exclamă: *Toți au nevoie de Tine, chiar cei ce nu știu: cei ce nu știu mai amarnic ca cei ce știu. Flămândul își închipuie că umblă după pâine: dar îi e foame de Tine; însetatul crede că vrea să bea apă: dar îi e sete de Tine; bolnavul se mângâie că răvnește sănătate: dar boala lui nu-i decât lipsa Ta*⁶. În momentul în care-L găsești pe Hristos, toate-și găsesc rezolvare.

În toate vremurile, oamenii L-au căutat pe Hristos. Eroii spiritului, isihasții și marii nevoitori *cultivau, în general, direcția trăirii duhovnicești pure, contemplative sau extraordinare, care tinde la unirea spirituală cu Dumnezeu prin meditație și contemplație, adică la o unire nemijlocită de forme materiale sau sensibile*⁷, spune Părintele Teodor Bodogae în studiul introductiv la *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii* făcută de Sfântul Nicolae Cabasila.

Însă și pentru oamenii obișnuiți există o cale de a-L întâlni pe Hristos: calea Sfințelor Taine. *Alături de această cale, mai puțin bătătorită și rezervată personalităților cu o excepțională trăire și experiență duhovnicească și, mai ales, marilor pustnici, viața spirituală a Ortodoxiei mai cunoaște a doua cale, mult mai ușoară și la îndemână marii mulțimi, realizabilă nu numai în izolarea și liniștea pustiei, ci și în mijlocul lumii, în nemijlocită apropiere de semenii noștri și în strânsă comuniune cu ei: este calea trăirii spirituale liturgice, culturale sau sacramentale, care urmărește unirea cu Dumnezeu prin mijlocirea formelor sensibile ale cultului sau slujbelor divine*⁸.

Este limpede că pe Hristos Îl recunoaștem și-L primim în Sfânta Euharistie. Înainte de a ne împărtăși la Sfânta Liturghie, Îi cerem lui Dumnezeu ca, *întru curata mărturisire a cugetului nostru, primind pătica Sfințelor Taine, să ne unim cu Sfântul Trup și Sânge al Hristosului Tău. Și primindu-le cu vrednicie, să avem pe Hristos sălășluind în inimile noastre și să fim lăcaș al Sfântului Duh*⁹. La Liturghie Îl întâlnim și-L primim pe Hristos în Sfânta Euharistie.

Ne este foarte cunoscută întâmplarea cu ucenicii lui Hristos, Luca și Cleopa, care în ziua Învierii călătoreau de la Ierusalim la Emaus. Sufletul le era greu. Își pierduseră nădejdea lor. De trei zile Învățătorul lor fusese răstignit și îngropat. *Străinul* care li s-a alăturat pe cale și le tâlcuia Scripturile a rămas necunoscut. Când li s-au deschis ochii și L-au recunoscut? La Sfânta Euharistie.

Luca ne relatează că *a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea, a binecuvântat și frângând, le-a dat lor. Și*

¹ Fericitul Augustin, *Scrieri alese*, PSB 64, București, 1985, p. 63.

² Petre Țuțea, *Între Dumnezeu și neamul meu*, Fundația Anastasia, București, 1992, p. 61.

³ *Ibidem*, p. 64.

⁴ Ilarion V. Felea, *Religia Iubirii*, Editura Diecezana, Arad, 1946, p. 151.

⁵ Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 75.

⁶ Giovanni Papini, *Viața lui Hristos*, f.a., p. 55.

⁷ Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii și Despre viața în Hristos*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1989, p. 11.

⁸ *Ibidem*, p. 12.

⁹ *Liturghier*, EIBMBOR, București, 2012, p. 363.

DIN SUMAR:

–Sedința de constituire

a Adunării Eparhiale – **PR. CRISTIAN BACIU**.....(p. 2)

– Promovarea elitelor – **MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 3)

– Tu ești Adam! – **PAUL SILADI**.....(p. 3)

– Pocăința și Spovedania – **PROTOS. SIMEON PÎNTEA**.....(p. 3)

– Ion Agârbiceanu: Scriitor și Preot

în Țara Moților – **PR. EUGEN GOIA**.....(p. 4)

– Nu poți ști niciodată! (II) – **PR. DAN POPOVICI**.....(p. 5)

– Sfințirea Bisericii

"Sfântul Apostol Andrei" – **PR. PETRU STANCIU**.....(p. 7)

– In memoriam: – Pr. Florin Cătălișan – **DACIAN BUT CĂPUȘAN** (p. 8)

➤ s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; și El s-a făcut nervăzut de ei (Luca 24, 30-31). Era gestul binecunoscut de la instituirea Sfintei Euharistii. Sfântul Matei ne spune că, pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și dând, ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor (Matei 26, 26-28).

La orice Sfântă Liturghie, în Euharistie, Îl putem recunoaște pe Hristos. Euharistia nu este un simbol, ci este însuși Trupul și Sângele Mântuitorul. El Însuși a spus lucrul acesta. Ne spune Sfântul Nicolae Cabasila că jertfa se săvârșește în clipa sfințirii... că ceea ce se jertfește nu e pâinea, ci însuși Trupul lui Hristos; că jertfa Mielului lui Dumnezeu e una singură, adică cea adusă o dată pe Cruce¹⁰.

În vremurile recente, Dumnezeu le-a arătat unora că în Euharistie e prezent Hristos. Domnul Costas era un intelectual grec fără preocupări religioase și sceptic. În preajma Crăciunului s-a dus la rudeniiile sale de la țară. N-avea gând să meargă la biserică. Ba chiar l-a întâlnit pe preot și l-a privit de sus și sfidător. A doua zi era Crăciunul și părintele i-a zis: *Dumneata nu crezi, dar, dacă vii mâine la biserică, cu siguranță vei crede!*

Dimineața, după ce toți au plecat la biserică, s-a dus și el, mai mult din curiozitate. Când părintele i-a chemat pe credincioși la împărtășire, spunând cuvintele cunoscute: *Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați*, domnul Costas a sărit ca ars și nu-i venea să-și creadă ochilor. *Părintele Gheorghe ținea în mâini un Prunc dezbrăcat până la brâu, învelit în partea de jos într-o haină roșie. Din pieptul pruncului țâșnea sânge...* Domnul Costas a strigat: *Cred Doamne..., cred!*¹¹

În Euharistie Îl putem recunoaște și întâlni pe Hristos. Sfântul Pavel ne spune că *de câte ori veți mânca această pâine și veți bea acest pahar, moartea Domnului vestiți până când va veni* (1 Corinteni 11, 26). Ne face însă atenți că cine nu va mânca pâinea aceasta și nu va bea paharul acesta cu vrednicie va fi vinovat față de Trupul și Sângele Domnului.

Să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din pâinea aceasta și să bea din paharul acesta. Căci cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie își mănâncă și bea osândă. Această lucrare de cercetare a conștiinței și de pregătire pentru Sfânta Euharistie o face creștinul cu ajutorul duhovnicului, care, în Taina Spovedaniei, îl ajută să-și spele haina sufletului.

2. Pregătirea întâlnirii cu Hristos Euharistic

Din punct de vedere obiectiv, Taina Spovedaniei ne curățește de păcatele de care ne pocăim. Ne tămăduiește sufletește și restabilește comuniunea noastră cu Dumnezeu și cu semenii. Puterea de a ierta păcatele, de-a ne tămădui sufletește, au primit-o de la Mântuitorul apostolii și urmașii lor. În duminica Învierii, seara, Mântuitorul apare în mijlocul ucenicilor, suflă asupra lor și le zice: *Luați Duh Sfânt, cărorora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărorora le veți ține, vor fi ținute* (Ioan 20, 22-23).

Nu este om care să n-aibă păcat, chiar botezat fiind, ne spune același sfânt autor: *Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea* (1 Ioan 1, 8-9). Așadar Taina Pocăinței ne curățește și ne pregătește pentru a-L putea primi pe Hristos Euharistic.

Dar Taina Spovedaniei, pe lângă această lucrare obiectivă ce o face, mai are și un rol subiectiv: îl descătușează pe om de frământările conștiinței. Îmi aduc aminte cu nostalgie de vremea pe când eram preot tânăr în Turda. Într-o zi, o credincioasă din parohie a venit cu o mare durere. Soțul ei avea cancer, era în ultima fază și suferea cumplit. M-a chemat la patul lui să-i fac o rugăciune, pentru că de Spovedanie nu putea fi vorba, el fiind de confesiune reformată, chiar dacă ea era ortodoxă. M-am dus și bietul om mi-a solicitat ceea ce eu nu mă așteptam: să-l spovedesc și să-l împărtășesc.

Atunci i-am spus : *Dumneavoastră aveți o altă confesiune; ca să vă pot oferi Sfintele Taine, ar trebui să treceți la Biserica Ortodoxă. Și pastorul ce-o să spună? Replica a fost următoarea: Eu, părinte, nu am fost un creștin practicant. Pastorul nu mă cunoaște. De ani de zile am fost activist al partidului comunist în fabricile din Turda. Dacă, pentru a mă spovedi și a mă împărtăși, trebuie să trec la Biserica Ortodoxă, o fac bucuros.*

I-am administrat Taina Sfântului Mir și apoi l-am spovedit. Ceea ce m-a uimit a fost sinceritatea și frângerea de inimă cu care s-a spovedit. O asemenea pocăință am întâlnit-o arareori și la ortodocșii de obârșie. După spovedanie, s-a simțit eliberat de povara ce-i stătea pe suflet și l-am împărtășit. Ne-am despărțit, dar nu înainte de a-mi spune cu seninătate: *Părinte, eu am doar zile de trăit. Să vii la înmormântare!*

Am relatat acest caz pentru a sublinia faptul că Spovedania ne spală de păcate, dar ne și ușurează conștiința. Câți oameni n-au conștiința împovărată de tot felul de fapte reprobabile? Din nefericire, neavând o viață religioasă normală, nu apelează la soluția cea mai eficientă: duhovnicul și spovedania. Mi s-ar putea reproșa că nu este modern să apelezi la duhovnic, având la îndemână psihologul. Nu-i același lucru!

De sute de ani lucrarea spirituală a duhovnicilor noștri a fost

salvatoare. În plin comunism, în jurul marilor duhovnici s-au creat adevărate școli de spiritualitate, neconvenționale, dar eficiente, care constituiau o adevărată supapă de siguranță pentru societatea aflată sub presiunea sistemului totalitar.

Îmi aduc aminte cu drag de marii duhovnici, acum plecați la Domnul, Paisie Olaru, Cleopa Ilie, Arsenie Papacioc, Teofil Păraianu, Sofian Boghiu, Constantin Galeriu, George Teodorescu și mulți alții. În timpul lor funcționau adevărate școli de duhovnicie, iar cei ce-i căutau plecau întăriți sufletește și rezistau în fața tăvălugului.

Părintele duhovnicesc este mai important pentru viața sufletească a omului decât orice alt director de conștiință preocupat de formarea spirituală. Sfântul Pavel ne zice: *de ați avea zeci de mii de învățători în Hristos, totuși nu aveți mulți părinți. Căci eu v-am născut prin Evanghelie în Iisus Hristos* (1 Corinteni 4, 15).

Ne spune părintele Andrei Scrima că *noțiunea de părinte spiritual prezintă toate caracteristicile unei valori centrale, ireductibile. Nici o definiție nu ar fi în stare să o conțină și cu atât mai puțin să o epuizeze*¹². El e purtător de duh, *pneumatic*, și, chiar dacă nu încetează a fi om, este mai mult decât om, el trăiește în duh.

Și cu toate că nici o definiție nu poate sintetiza calitățile pe care trebuie să le aibă duhovnicul, totuși vom evoca una: *Duhovnicul este omul care, datorită mortificării patimilor și nepătimirii pe care o dobândește, devine cunoscător al lucrurilor dumnezeiești și are, față de lucrurile omenești, o dreaptă judecată, datorită căreia, fără nici un pericol pentru el, știe să-i călăuzească pe alții pe calea lui Dumnezeu*¹³.

Duhovnicul îi pregătește pe fiii săi spirituali pentru întâlnirea cu Domnul Hristos Euharistic. Și-i pregătește determinându-i la o sinceră și eficientă pocăință. Sfântul Nicodim Aghioritul, mare duhovnic al vremurilor sale, dorind să sublinieze importanța Tainei Pocăinței este convingător: *Tatăl, Care a trimis pe Înaintemergătorul Ioan ca să boteze, a propovăduit prin gura lui, păcătoșilor: Pocăiți-vă!* (Matei 3, 2). *Fiul, când S-a arătat în lume, a grăit acest cuvânt, începătură și temelie a propovăduirii sale: Pocăiți-vă!* (Matei 4, 17). *Duhul Sfânt, când S-a pogorât în chip de limbi de foc, cuvântul acesta l-a rostit, prin Apostolul Petru: Pocăiți-vă!* (Faptele Apostolilor 2, 38). *Trei sunt cei ce mărturisesc și mărturia celor trei este adevărată; mai mult, este însuși adevărul. Deci frații mei păcătoși: Pocăiți-vă, pocăiți-vă, pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția cerurilor*¹⁴.

Și eu zic să ne spovedim și apoi să gustăm și să vedem că e bun Domnul (Psalmul 33, 8).

¹² Andrei Scrima, *Timpul rugului aprins*, București, 1996, p. 183.

¹³ † Andrei, Episcopul Alba Iuliei, *Spovedanie și Comuniune*, Alba Iulia, 1998, p. 131.

¹⁴ Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1997, p. 173.

Ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești pentru perioada 2014-2018

➤ În ziua de luni, 29 septembrie 2014, la Centrul Cultural Social Iustin Patriarhul de lângă Facultatea de Teologie Ortodoxă Justinian Patriarhul din București, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, va avea loc ședința de constituire a Adunării Naționale Bisericești (ANB) a Bisericii Ortodoxe Române pentru perioada 2014-2018.

Potrivit Statutului pentru Organizarea și Funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea Națională Bisericească este organismul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române pentru problemele administrative, sociale, culturale, economice și patrimoniale format din membrii Sfântului Sinod și din câte trei reprezentanți ai fiecărei eparhii, un cleric și doi mireni, delegați de adunările eparhiale, pe o perioadă de 4 ani. Ei pot fi delegați pentru cel mult două mandate (art. 19 și 20).

Pe ordinea de zi se află validarea mandatelor reprezentanților clerici și mireni ai eparhiilor, constituirea Adunării Naționale Bisericești și desemnarea membrilor în comisiile permanente ale Adunării (Comisia administrativ-juridică și de validare, Comisia socială și pentru comunicații media, Comisia culturală și educațională, Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar - bunuri bisericești și Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare).

De asemenea, vor fi aleși membrii Consiliului Național Bisericesc, organism central executiv al Sfântului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești format din câte un cleric și câte un mirean reprezentând fiecare mitropolie din țară, desemnați pe o perioadă de 4 ani și pentru cel mult două mandate (art. 28 și 29 din Statut).

BIROUL DE PRESĂ AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Bursele Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”

De la elevi, până la doctoranzi, tinerii români își pot depune începând de luni, 29 septembrie 2014, dosarele pentru concursul de burse al Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”. Fundația acordă și acest an 34 de burse tinerilor merituosi, cu rezultate excelente la învățătură. Fundația va scoate la concurs 18 burse pentru elevi în cuantum de 200 lei, 12 burse pentru studenți în valoare de 300 lei lunar, 3 burse de cercetare pentru masteranzi în valoare de 300 lei lunar și o bursă de cercetare pentru doctoranzi în valoare de 400 de lei lunar. Elevii, studenții și masteranzii primesc burse pe o perioadă de 9 luni, iar doctoranzii pe o perioadă de 12 luni, începând cu 1 noiembrie 2014. Masteranzii și doctoranzii care vor candida pentru bursele scoase la concurs vor trebui să prezinte un proiect de cercetare pe o temă interdisciplinară din domeniile propuse: teologia și interpretarea științelor, teologia și bioetica și mediul înconjurător, teologia și artele, teologia și lumea.

Calendarul și etapele desfășurării concursului: 17 Octombrie 2014, termenul limită pentru depunerea dosarelor, direct sau prin poștă, la sediul Fundației (400117 Cluj-Napoca; P-ța Avram Iancu 18); 31 Octombrie 2014 afișarea rezultatelor; 1 Noiembrie 2014 contestații și afișarea rezultatelor finale

Condițiile de participare, fișa tip a aplicantului, precum și actele necesare pentru întocmirea dosarului se găsesc în Regulamentul de burse aprobat de Colegiul Director și publicat pe situl Fundației, la www.fundatiabartolomeu.ro. Fundația va încheia cu fiecare bursier un contract în care vor fi prevăzute drepturile și obligațiile ce revin ambelor părți pe toată perioada derulării bursei. Fondul alocat pentru bursele anului școlar și universitar 2014-2015 este de 77.700 lei, iar în prezent, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a acordat 193 de burse unor tineri din întreaga țară, în valoare totală de 518.700 lei.

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”, înființată în anul 2008 de vrednicul de pomenire Arhiepiscop și Mitropolit Bartolomeu Anania, reprezintă proiectul generos și inspirat al unui om cu viziuni largi, care a știut să-și convertească lipsurile tinereții în șansă pentru tinerii merituosi, dar lipsiți de posibilități materiale. Ea are ca scop principal acordarea de burse tinerilor merituosi dar lipsiți de posibilități, din sursele proprii, pe care le administrează potrivit dorinței fondatorului ei.

Administratorul Fundației, pr. Bogdan Ivanov

Tableta lunii octombrie

“Râul, ramul”

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

In cursul vacanței „românești” 2009 am stat mai tot timpul la Borloveni, în Valea Almăjului. A fost un timp binecuvântat.

În una din zile am urcat în susul Nerganului, printre copaci, schimbând culorile și în șopot de râu. Am ajuns până la un picior „crac”, Strâmba. Am urcat pe el lin și într-o tăcere de catedrală, și solemnitate aidoma. Am trecut printre goruni și fagi învăluit în culorile Toamnei și în puritate, ca la facerea lumii. La un moment dat am greșit cărarea, am trecut printre livezi, literalmente copleșite de mere: roșii, galbene, aurii. Am trecut pe lângă colibe tainice și contopite cu natura. Mici vetre de foc și viață. Eram încredințat că urc spre vârful „Dalma”, de unde voi putea coborî în Borloveni. După circa treizeci de minute am văzut că m-am rătăcit. Era doar jumătatea dimineții, vremea era superbă, știam că nu putusem să mă abat din drum mai mult de circa doi kilometri și, deci, nu eram nici neliștit și nici în panică. Dar livezile deveneau rare, intram în poiene necosite și mă temeam să intru în pădure, gândind că aș termina mergând în cercuri. Finalmente am decis să cobor într-o vale în care bănuiam un pârau și apoi, urmând pâraul, să reajung la râu. Coborând, mai mult la întâmplare, am ajuns la alte colibe și am recunoscut că ajunsesem în „Vlașca” și apoi pe drumul spre „Curmătura”, care m-a scos în drumul „ăl nou”, spre Borloveni. Fără să știu, urcasem culmea „Dosul plopului” și de acolo ajunsesem în Vlașca” (toponim care înseamnă „locul cu Români”). Brusc am înțeles deplin faptul că „râul, ramul” sunt prieteni doar oamenilor locului. Orice năvălitor s-ar fi rătăcit iremediabil și, finalmente, ar fi fost nimicit de către aceiași frumusețe care a fost și este bucurie și casă pentru cei care sunt ai locului, din moși strămoși, cei care dovedesc mereu și mereu că „apa trece și pietrele rămân”.

Sfinții Cuvioși Visarion Sarai, Sofronie și Sfântul Mucenic Oprea - mărturisitori români pentru credința ortodoxă în Ardeal și iconografia lor

Marcel Muntean

In curgerea vremurilor, Bisericile Ortodoxe locale și-au îmbogățit tezaurul spiritual înscriind în calendarele lor, alături de marii Sfinți ai Ortodoxiei ecumenice, noi nume de sfinți din rândul fiilor lor. În evlavia credincioșilor noștri n-a lipsit niciodată cinstirea unor vrednici trăitori, mărturisitori și apărători ai dreptei credințe, flori alese ale spiritualității românești din rândurile credincioșilor, cuvioșilor, preoților și ierarhilor Bisericii noastre, chiar înainte de proclamarea cinstirii lor printr-un act sinodal.¹

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa din 28 februarie 1950, a făcut începutul canonizării sfinților de origine românească, hotărând: Cuvioșii ieromonahi Visarion Sarai și Sofronie din Cioara și dreptcredinciosul țăran Oprea Nicolae (Miclăuș) din Săliștea Sibiului, toți trei luptători împotriva unirii religioase cu Roma, în sec. XVIII, vor fi cinstiți cu titlul de „mărturisitori” și cu zi comună de pomenire la 21 octombrie (ziua Reîntregirii Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania).

¹ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Sfinții daco-romani și români, ediție electronică, Ed. Trinitas, Iași 1994, Apologeticum, 2006, p. 6.

Cuviosul Mărturisitor Sofronie de la Cioara

Părintele Sofronie era de loc din satul Cioara-Sebeș, județul Alba. Fiind de mic foarte iubitor de Dumnezeu a primit schima monahală la una din sihăstriile Țării Românești, ajungând vestit sihastru și împlinitor al Evangheliei lui Hristos.

În anul 1756, întorcându-se în satul natal a întemeiat o mică sihăstrie în pădurile din împrejurimi, cunoscută sub numele de „Schitul Cioara” adunând acolo și câțiva ucenici. Apoi, văzând asuprirea și nedreptatea la care erau supuși românii ardeleni ortodocși, a umblat ani de zile prin satele din Ardeal, îndemnând credincioșii să păzească cu sfințenie dreapta credință ortodoxă. Pentru aceasta, la porunca craiului Ardealului, a fost bătut cumplit și întemnițat. După cea a ieșit din închisoare, a început iarăși a mărturisi credință străbună în satele din Munții Apuseni. A fost iarăși chinuit pentru Hristos și închis în temniță. Eliberat, mai apoi la rugăciunile credincioșilor, la 14 februarie în anul 1761 a adunat un „mare sobor” în orașul Alba Iulia, cerând egalitate în drepturi poporului român și episcop ortodox pentru credincioșii din Ardeal.²

În același an, văzându-și dorința împlinită, s-a retras la mănăstirea Curtea de Argeș, unde s-a săvârșit cu pace, dându-și sufletul în mâinile lui Hristos.³

Cuvioșii Mărturisitori Sofronie și Visarion și Martirul Oprea Nicolae, din sec. XVIII, Sfinții transilvăneni canonizați la 21 oct. 1955, tempera pe lemn în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia

Cuviosul Visarion Mărturisitorul

S-a născut în Bosnia în anul 1714 și a primit încă de la Sfântul Botez numele de Nicolae. Călătorind prin multe locașuri de închinare a poposit și la Locurile Sfinte. La mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim a îmbrăcat schima monahicească, primind numele de Visarion. După un timp a mers în Slovenia și s-a așezat la mănăstirea Pacra, unde a fost hirotonit preot.

La trei ani după hirotonie cuviosul Visarion a revăzut Locurile Sfinte. După întoarcerea sa din această călătorie a venit în Ardeal, unde catolicii căutau prin silnicie să smulgă credința din sufletele românilor ortodocși. În drum spre Sibiu a fost prins de cârmuitorii vremii și a fost dus la judecată. În fața juraților el a stat drept și fără frică, mărturisind că dreapta credință a Bisericii Ră-

² Mineiul pe octombrie, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1999, p. 308.

³ Prof. Grigorie Marcu, Proclamarea canonizării Sfinților Ierarhi și Mărturisitori Iorest și Sava, a Cuvioșilor Mărturisitori Visarion Sarai și Sofronie de la Cioara și a Sfântului Mucenic Oprea din Săliștea Sibiului în rev. „Biserica Ortodoxă Română”, București, nr. 11-12/1955, p. 1130.

săritului este singura, adevărată și mântuitoare. Pentru această destăinuire cuviosul Visarion a fost închis în temnița din Kufstein, unde după grele suferințe, departe de lume, dar aproape de Cel care împarte cununile vieții celor vrednici, s-a mutat către Domnul.⁴

Sfântul Mucenic Oprea Nicolae din Săliștea

Născut în Săliștea Sibiului, pe vremea împărătesei Maria Tezeza (1740-1780), Oprea Nicolae era plugar. El trăia împreună cu soția și copii lui o viață de bună cucernicie.

În acel timp, împărăteasa făcea multă nedreptate credincioșilor ortodocși, obligându-i să se unească cu Roma; distrugea bisericile, izgonea preoții, iar pe cei care se opuneau îi supunea la biruri, chiar întemnițându-i.

În aceste condiții vitrege și de asuprire, evlaviosul Oprea a pornit lupta pentru apărarea dreptei credințe, căutând prin munții și văile săliștene, români credincioși care s-au alăturat acestei cauze sfinte.

Deoarece s-a înfățișat înaintea căpeteniei de la cârma țării, cerând oprirea prigoanelor și „sloboda mărturisire a dreptei credințe”, el a fost muștrat și amenințat cu temnița și chiar cu

moartea, dacă, nu se „pleacă unirii cu Roma”. În toamna anului 1748, mărturisitorul Oprea a plecat la Viena cu dorința de a-i prezenta adevărul împărătesei, cearându-i libertate pentru Legea Răsăritului, arătând că unirea cu Roma s-a făcut fără știrea poporului și cu știința unui număr infim de preoți.

Împărăteasa i-a ascultat plângerea, dar cu toate acestea a hotărât ca prigoana să continue, iar Oprea să fie întemnițat, îndată ce va ajunge în Ardeal. În anul 1752, nemaiputând răbda suferințele semenilor săi, viitorul mucenic pentru Hristos a revenit la Viena și a cerut din nou împărătesei oprirea prigoanelor, menționând următoarele: „sau vlădică de legea noastră, sau drum slobod să plecăm din țară”. Împărăteasa a ordonat ca Oprea să fie prins și condamnat la temniță pe viață, în cetatea Kufstein din Tirol.⁵ În aceste vitrege condiții Oprea Miclăuș a trecut la cele veșnice.

În iconografie cei trei mărturisitori sunt înfățișați împreună. În centru îl vedem pe Oprea Nicolae în straie populare, cu brâu roșu și tunică lungă, decorată cu motive florale. Este pictat tânăr, cu barba scurtă și rotundă. În stânga sa, cuviosul Visarion are un veșmânt de culoarea brun, cald. În partea opusă, respectiv în dreapta, se reliefează cuviosul Sofronie de la Cioara. El este redat cu o haină de culoarea gri, împodobită, în partea umerilor cu o bandă roșie, culoare ce se regăsește în

detaliul mânecii sale. Chipul lui este asemeni unui bătrân, cu părul și barba albă. Are mâna stângă ridicată, gest care exprimă mișcarea. Cei doi monahi au metanii, specifice atributelor monahale. Toți poartă opinci, în vreme ce, în mâinile lui Oprea și a cuviosului Sofronie observăm cruci subțiri, simbol al muceniei pentru Iisus.

Fondul de aur întregește ansamblul, dă spiritualitate întregului și certifică tradiția iconografică răsăriteană.

Privindu-le chipurile să ne îndreptăm cugetele către Hristos Domnul, chemându-i la ceas de rugăciune și urmându-le faptele prin credință și mărturisire dreaptă. *Luptătorilor pentru Ortodoxie, ca niște îngerești trâmbețe ații înviorat în suflete îndrăznirea mărturisirii dreptei credințe și, ca niște înțelepți propovăduitori, pe popor l-ați hrănit cu dreaptă și luminată învoățătură. Mari au fost ostenele lucrării voastre; mare și osârdia propovăduirii; mare a fost și rodul luptei voastre drepte, pururea pomeniților ostași ai lui Hristos.* (Tropar, gl. I)

⁴ Mineiul pe octombrie..., pp. 307-308.

⁵ op. cit., p. 309.

Cuviosul Siluan Athonitul - „adierea de vânt lin” a Domnului (I)

Protos. Visarion Pașca

Eologul francez, Olivier Clément, referindu-se la persoana care practică rugăciunea lui Iisus, afirmă că acela care se obișnuiește cu această chemare, capătă o mare mângâiere și nevoia de a o rosti mereu. După câțva timp, nu mai poate trăi fără această rugăciune, care curge în el de la sine, pretutindeni, mereu¹.

Tradiția practicării rugăciunii inimii este una mai veche, aceasta fiind cultivată în special în Muntele Athos, unde, de-a lungul vremii, prin rugăciune și asceză și-au sfințit viața mii de suflete. Supranumit și Grădina Maicii Domnului, acest munte a rodit mulțime de flori duhovnicești, fiecare având o mireasmă specifică și deosebită, una față de cealaltă. O astfel de floare duhovnicească, care prin sfintele sale moaște răspândește până în zilele noastre o negrăită mireasmă, este și Cuviosul Siluan Athonitul.

Simeon Ivanovici Antonov s-a născut în Rusia, în anul 1866 într-o familie modestă de țărani ruși. Încă de mic copil, Simeon și-a pus în gând - avea doar patru ani - ca atunci când va fi mare să caute pe Dumnezeu în tot pământul. La vârsta de 26 de ani, intră în mănăstirea rusească a Sfântului Mucenic Pantelimon (Russikon) din Muntele Athos. Introdus în tradiția de secole a Sfântului Munte - rugăciune singuratică la chilie, lungi slujbe în biserică, posturi, privegheri, deasă mărturisire și împărtășire cu Sfintele Taine, citire, muncă și ascultarea - frațele Simeon se împărtășește din negrăita bucurie a rugăciunii lui Iisus: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!

Într-o seară, pe când se ruga înaintea icoanei Maicii Domnului, dobândește - ca un dar neprețuit - rugăciunea inimii, ce țâșnea de la sine, fără încetare. Lipsit de experiență, tânărul frate cade mai apoi pradă unor ispite cumplite: chinurile demonice. După 6 luni de sfâșieri lăuntrice, într-o după-amiază, șezând în chilie sa, a atins treapta ultimă a deznădejzii, încercând preț de o oră sentimentul unei părăsiri totale de către Dumnezeu, fapt care i-a cufundat sufletul în întunericul unei spaime de iad. Pradă aceleiași spaime și întristări, se duce la Vecernie, în paraclisul Sfântului Ilie, și abia șoptește Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă! Atunci, în dreapta ușilor împărătești, în locul icoanei Mântuitorului, Îl vede pe Iisus Hristos Cel Viu! Întreaga sa făptură s-a umplut de focul harului Duhului Sfânt, o lumină dumnezeiască l-a învăluit, răpindu-i mintea la cer. Intensitatea viziunii îi provoacă o stare de epuizare aproape de moarte.

Cuviosul Siluan, face parte din acei rari sfinți creștini care primesc încă de la începutul căii lor ascetice arătarea desăvârșită a harului lui Dumnezeu. Calea lor este însă cea mai anevoioasă, căci sentimentul părăsirii și al pierderii harului sfâșie sufletul. Nu puteți înțelege durerea mea spunea Siluan².

Cuviosul Siluan Athonitul se dovedește a fi, în anii ce au urmat recunoașterii sale în rândul sfinților³, o tot mai grăitoare mărturie

despre lucrarea Duhului Sfânt în Biserica Ortodoxă. Viața sa de aspră nevoință, ce a culminat cu evenimentul arătării lui Hristos și cu descoperirea de către Însuși Mântuitorul a cuvântului „Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui!”, ce se va dovedi a fi un mesaj pentru întreaga creștinătate contemporană, ni se oferă drept o pildă de tainică viețuire în duhul smereniei lui Hristos. Și poate că această viață ne-ar fi rămas necunoscută dacă ucenicul său, arhimandritul Sofronie Saharov, nu și-ar fi asumat misiunea de a da la iveală însemnările pe care i le încredințase părintele său și de a le face cunoscute într-un limbaj accesibil cititorului contemporan.

Rugăciunea pentru toată lumea și dragostea pentru vrăjmași ocupă locul central în învățăturile sale. În paralel scria: Omul prin fire este fragil precum floarea sălbatică. Toți o iubesc și toți o calcă în picioare. Uneori este în slavă, alteori în necinste. Însă acela care Îl iubește pe Dumnezeu, care Îi mulțumește lui Dumnezeu pentru

toate măhnirile, rămâne liniștit și în cinste, și în ocară⁴. Într-adevar, cuvintele sfântului sunt de o claritate evanghelică și o profunzime care se desface treptat și nebănuit. Lecturând cuvintele sale, cititorul de fapt se roagă împreună cu sfântul. Ca să nu rămână doar cuvinte frumoase, ci să ne atingă ireversibil, Sfântul glăsuiește cuvintele născute în el din Cuvântul Hristos, în ton de rugăciune. Iată puterea pe care ele o nasc, iată râvna căutării noastre crescând. Neașteptat tânjim spre aceleași simțiri și eforturi ca ale sfântului. Un exemplu grăitor, al celor afirmate mai sus este episodul în care Cuviosul Siluan vorbește despre duhovnic:

În Postul Mare, în timpul vecerniei, la Vechiul Russikon, Domnul i-a dat unui monah să vadă pe ieromonahul Avraamie în chipul lui Hristos. Bătrânul duhovnic luase epitrahilul și se pregătea să-l mărturisească. Când monahul acela a venit în locul unde se fac mărturisirile, s-a uitat la duhovnic, un bătrân cu părul alb, și a văzut că fața lui era tânără ca a unui băiat și strălucea cu totul și era asemenea lui Hristos. Atunci monahul a înțeles că duhovnicul stă [și săvârșește slujirea sa] în Duhul Sfânt și că prin Duhul Sfânt îi sunt iertate păcatele celui ce se pocăiește. Dacă oamenii ar vedea în ce slavă slujește preotul, atunci la această vedere ar cădea la pământ; și dacă preotul însuși s-ar vedea în ce slavă cerească stă [și săvârșește slujirea sa], ar deveni un mare nevoitor [ascet], ca să nu întristeze cu nimic harul Duhului Sfânt care viază în el⁵.

Observăm așadar cât de măreață este lucrarea duhovnicului, despre care Mitropolitul Andrei afirmă: Duhovnicul este omul care, datorită mortificării patimilor și dobândirii nepătimirii, devine cunosător al lucrurilor dumnezeiești și are față de lucrurile omenești o dreaptă judecată, datorită căreia, fără nici un pericol, știe să-i călăuzească pe alții pe calea lui Dumnezeu⁶.

Prin Viața sfântă și însemnările Cuviosului Siluan, Hristos transmite un mesaj umanității strivite de absurditatea experiențelor cotidiene, durere și deznădejde. Probabil - cum spunea Părintele Sofronie, într-una din cărțile sale - ultimul...

Arhimandritul Sofronie, într-un interviu despre Cuviosul Siluan, încheie astfel: Gheronda Siluan „și-a ținut mintea în iad și nu a deznădăjduit”. A luptat împotriva „vijeliei celei mari, cutremurului și focului” (vezi 3 Regi 19, 11-12) ispitelor. Iar acum ne vorbește din „adierea de vânt lin” a Domnului⁷.

Duh ca de acum înainte și pe mai departe în tot veacul, starețul Siluan Aghioritul să fie numărat împreună cu barbații cuvioși și sfinți ai Bisericii, fiind cinstit cu prăznuri sfinte și ceremonii religioase anuale și slăvit cu imnuri de laudă în ziua de 24 Septembrie, în care a plecat fericit la Domnul”, cf. Tomosul de canonizare, dat la 26 Noiembrie 1987, semnat de Dimitrios, arhiepiscop al Constantinopolului și Patriarh Ecumenic și de membrii Sfântului Sinod al Patriarhiei Ecumenice.

⁴ Cuviosul Siluan Athonitul, op. cit., p. 155.

⁵ Ibidem, p. 152.

⁶ Mitropolitul ANDREI Andreicuț, în Pastorală de Sfintele Paști, 2013.

⁷ <http://www.pemptousia.ro/2012/11/interviu-cu-gheronda-sofronie-despre-sfantul-siluan-athonitul/>, accesat în data de 29 Septembrie, 2014.

Nu poți ști niciodată! - pentru o abordare unitară a vieții – (IV)

Pr. Dan Popovici

(continuare din numărul anterior)

Nu numai că trebuie să crezi deplin în propria modalitate de abordare unitară a evenimentelor cotidiene, ci e la fel de necesar să o aplici cu perseverență, neperturbat de faptul că oamenii te vor considera într-o ureche. Într-o perioadă când era proscris și sărac, Confucius era auzit cântând mereu la alăută, spre surprinderea celor din jur, cărora nu le venea să-și creadă urechilor. Doi dintre ei au venit odată și l-au întrebat: „Cum, aflându-te la strâmtoare cânti?” Învățatul le răspunse: „Ce vreți să spuneți? Dacă societatea îmbrățișează principiile înțeleptului, oamenii spun că are succes, dacă le respinge, oamenii socotesc că a eșuat. Eu am ales să întâmpin toate cele ce vin asupra mea rămânând credincios principiilor de dreptate și generozitate; dovedește asta cumva că m-aș afla la necaz? Dacă îmi cercetez conștiința, constat că sunt în acord perfect cu principiile mele; chiar în mijlocul greutăților de tot felul, precum cele din prezent, virtutea-mi este neștirbită”. Deci pot să cânt. Există o pictură care îl reprezintă pe Horea prins de trupele austriece (la 27 decembrie 1784). Pus în lanțuri și încadrat de soldați călare, Vasile Nicola, acesta fiind de fapt numele său, mergea cântând din fluier. Supranumele de Horea i se trăgea de la faptul că știa să cânte frumos, să “horească”¹.

Perseverența aceasta o vedem la stâlpnici. Când un astfel de ascet urca pe stâlpul său, el nu mai cobora niciodată de acolo. Mai mult, rămânea cu picioarele atingând solul permanent, chiar și când dormea, întinzându-se pe un pat înclinat. Unii părinți athoniți au decis atunci când au intrat în monahism să nu mai părăsească Sfântul Munte niciodată. Nici măcar la înmormântarea părinților sau fraților lor, nici când boli grave se abat asupra lor și necesită internare în spital. În cumplita foame pe care cei aruncați în temnițele comuniste o răbdau, prințul Ghica a dovedit o astfel de perseverență când a decis să nu ia niciodată bucata cea mai mare de turtoi atunci când îi venea rândul să aleagă primul. Fata unei femei din satul Purcăreți din județul Alba a cunoscut un băiat mai de soi de la oraș. Când s-a întâmplat ca acesta să vină în vizită, fiind Postul Adormirii Maicii Domnului, fata, deși era obișnuită să postească, i-a cerut mamei îngăduința să-i gătească băiatului ceva de dulce, pentru a face impresie. Mama i-a răspuns: „Poate veni și domnul Țării Românești. Tot mâncare de post primește”.

Exemplele de mai sus vin să confirme faptul că pe toate meridianele omul căzut caută, conștient sau inconștient, să redobândească abordarea unitară pe care protopărinții au avut-o în Rai înainte de a fi fost seduși, în sens etimologic, de satan, abordare unitară pe care o vedem maximal restabilită în și de Hristos. Dar până acolo obstacolul major de care ne lovim este mintea aceasta a urmașilor lui Adam care cunoaște binele și răul (Fc. 3, 5). Așa cum observă un contemporan, „Mintea este atât de curioasă, întotdeauna rătăcind de colo colo, peste tot. Cu o minte rătăcitoare nu vei putea realiza ceva. Aceasta trebuie să se focalizeze intens, insistent. Metodele, tehnicile duhovnicești încearcă tocmai acest lucru. Viața este scurtă, energiile noastre sunt limitate. O metodă îți ținutuește, îți canalizează puterile spre o anumită lucrare. Folosește-ți mintea până ai găsit metoda potrivită, propria abordare. Apoi începe să lucrezi, să pui în practică acea abordare, fără a mai reflecta. Intră pe făgașul, pe albia acelei lucrări. Cu cât vei fi mai perseverent cu atât se va îngusta albia, cu atât mai profundă va fi lucrarea, cu atât mai aproape realizarea”.

Aplicată cu perseverență, fără a aștepta rezultate, abordarea unitară te preschimbă, fără a prinde chiar de veste (Eminescu, Scrisoarea III), dintr-un om vechi într-un om nou, un om nu doar după chipul lui Dumnezeu, ci care a realizat și asemănarea cu El. „Iar Eu zic vouă: faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatăcă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru Celui din ceruri” (Mt. 5, 44-45). Când abordarea ta e unitară atunci te vei asemana cu Stăpânul viei, care a dat câte un dinar fiecăruia dintre lucrători, indiferent de ceasul la care a început să muncească (Mt. 20, 1-10), cu Dumnezeu, care „face să răsară soarele și peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepti și peste cei nedrepti” (Mt. 5, 45), cu Dumnezeu care aduce însă urgia și necazul peste ambele categorii, pentru a vedea dacă ești cu adevărat un Iov, un om cu o abordare unitară.

¹ Pictura se poate vedea în Traian Dorz, Locurile noastre sfinte, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2010, p. 44.

Maica Maria Skobțova și mănăstirea ei din lume

Valentin Vesa

Viața eclezială nu se poate interpreta doar ca o băndire a păcii și a unei desăvârșiri personale silențioase, ci suntem chemați și la o lucrare exterioară, și chiar la luptă. Maica Maria Skobțova, prin mesajul vieții sale, ne propune calea a doua – neodihna și „liturghia fratelui”, într-un timp mișcător și nesigur. Obişnuia să le spună celor care căutau „odihna” și „pacea”: „Mergeți la biserică, pentru că acolo veți afla neliniște pentru păcatele voastre și pentru căderea voastră, pentru păcatele lumii și pentru căderea lumii. Acolo veți găsi o foame neostoită pentru adevărul lui Hristos. Acolo, în loc să deveniți temperați, vă veți aprinde; în loc să deveniți împăcați, vă veți alarma; în loc să învățați înțelepciunea acestei lumi, veți deveni nebuni pentru Hristos”¹.

Maica Maria, după numele de mirean Elisabeta Pilenko, s-a născut în 1891 la Riga. Tatăl său, Iuri, sub-procuror, provenea dintr-o familie de nobili cazaci din Crimeea, iar mama, Sofia de Launay, era descendentă din spița ultimului guvernator pe care l-a avut Bastilia, ucis în timpul Revoluției franceze. A fost înzestrată cu darul picturii și al poeziei și a fost printre primele doamne care au studiat Teologia la Academia de la Sankt Petersburg. O căsătorie timpurie sfârșește cu un divorț, la fel și cea de-a doua, cu ofițerul Daniel Skobțov. Îi va pierde pe toți cei trei copii din aceste două căsnicii: Nastia, la vârsta prunciei, din pricina meningitei, Gaiana ca și adult în Rusia, iar Iura în închisorile naziste, de moarte prematură. După o pibegie în Georgia, Turcia și Serbia, se așează la Paris și devine membru activ al grupului de emigranți ruși, asistând pe cei în suferință și săracie.

De îndată ce divorțează de soțul său Daniel, Liza va primi, în 1923, tunderea în monahism. Cu această ocazie, arhiepiscopul Evloghie Gheorghievski îi va spune: „Numele tău să fie Maria, în amintirea Sfintei Maria Egipteanca. Dacă aceasta, după o viață scandaloasă, s-a retras în deșert, așa și tu, du-te, vorbește și lucrează în deșertul inimilor oamenilor!”² A înființat case de ospitalitate, unde cei în nevoie se puteau bucura de o mâncare caldă, un adăpost și un prieten sfătuitoare. În fiecare casă era amenajată o capelă unde se săvârșea Sfânta Liturghie, de la care nu lipsea. În personalitatea sa, Marta și Maria nu se aflau în opoziție. Iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui constituiau o singură invitație pentru a intra în Împărăția lui Dumnezeu: „Viața pământească a lui Hristos nu este altceva decât aplicarea tainei iubirii față de Dumnezeu și a iubirii față de om. Acestea, în sinteză, nu sunt doar adevărul, ci măsura tuturor lucrurilor. Și este remarcabil faptul că adevărul lor nu se arată decât în măsura în care sunt legate între ele. Dragostea de aproapele singură duce la un umanism anti-creștin din care singura scăpare, pe alocuri, este concentrarea individului pe dragostea de sine în numele omenirii. Iar dragostea de Dumnezeu fără cea adresată semenului este condamnată (1 Ioan 4, 20). Legătura lor nu este o simplă combinație între două adevăruri luate din două lumi diferite, ci este simbioza a două părți ale unui singur întreg. Dacă o scoți pe una dărâmi întregul”³.

O zi obișnuită pentru ea consta în rugăciunea în capelă, dar, mai ales, în slujirea celor suferinzi și uitați, cărora le asculta necazurile, îi hrănea, le căuta un adăpost și chiar locuri de muncă, iar seara vizita cafenele pentru a-i afla pe cei părăsiți de toată lumea. Prin disciplina pe care și-o asuma, își va manifesta fățiș atitudinea critică față de un tip de monahism tradițional al timpului său: izolare față de lume, o viață confortabilă în interiorul zidurilor, o perspectivă individualistă asupra sfințeniei, obsesia pentru reguli și tradiție, acuze pe care le-a dezvoltat în articolul său extins „Viața religioasă și tipurile ei”.

Spiritualitatea sa se bazează pe Întruparea lui Hristos, ca semn al dragostei lui Dumnezeu față de oameni, urmată îndepărate de invitația la asemănarea cu El. Acceptând această invitație, se realizează hristificarea lumii, adică introducerea întregii creații în Hristos. Pe firul acestui raționament, Maica Domnului a reușit această asemănare la modul sublim. În consecință, la fel ca și în cazul său, sufletele noastre născătoare de Dumnezeu nu doar că Îl zămislesc pe Hristos în ele, ci și percepția chipului Său în ceilalți: „Matern, sufletul omenesc primește vestirea nașterii, dă naștere lui Hristos și, mai cu seamă, dă naștere lui Hristos în ceilalți oameni. Astfel, el începe să-i vadă drept proprii săi copii, să-i adopte. Idealul, la limita ultimă a unui astfel de mod de relaționare, e de a vedea în celălalt în același timp pe Dumnezeu și Fiul”⁴.

Aceasta a fost credința sa, și cu această credință și-a și sfârșit viața pământească. În iunie 1940, Parisul va fi ocupat de trupele germane. Sosirea naziștilor a constituit și începutul arestărilor emigranților, mai ales a evreilor străini. Botezul creștin se dovedește a fi o cale de scăpare. Preotul așezământului, Dimitri Klepinin, a salvat astfel mulți evrei de la moarte. Acest lucru nu a rămas ascuns de ochii naziștilor, și părintele Dimitri, împreună cu maica Maria au fost arestați. Ofițerul Hoffmann îi va reproșa bătrânei sale mame: „V-ați crescut prost fiica. Îi

ajută pe ticăloși!” Confirmând crezul de toată viața al fiicei sale, Sofia Pilenko îi va răspunde: „Ajută pe toată lumea. Pentru o creștină cum e ea, nu mai e nici evreu, nici elin. Dacă ați fi fost în primejdie, v-ar fi ajutat și pe dumneavoastră”⁵. Trimiși în lagărul de la Ravensbrück, au fost gazați și incinerati în ajunul Paștelui din anul 1945.

Poetul german Rainer Maria Rilke spunea: „Fiecare își are moartea pe care o merită”. Sunt morți glorioase sau morți discrete. Moartea maicii Maria a fost una umilă, despuiață, la fel ca a Aceluia pe care L-a iubit, Iisus cel răstignit – „Nu pe tine te-am iubit, moarte/ Am iubit ce-i viu în această lume: veșnicia”⁶.

Întreaga sa viață nu a fost altceva decât dăruire, propovăduind „taina fratelui” în cel mai autentic și exemplar mod. Ea însăși, la modul poetic, își va proclama crezul său de viață: „Nu vreau să știu decât bucuria dăruirii./ Să mângâi din toată ființa durerea lumii!/ Focul, strigătul zorilor însângerați./ Să se amestece în lacrimile compasiunii!”⁷

Maica Maria Skobțova rămâne o invitație și o chemare la o viață evanghelică, adaptată timpului nostru. Acesta este și testamentul său pentru urmași: „Toate caietele mele uitate, articolele mele, versurile mele, aruncați-le.../ Nu vreau să fiu o amintire./ Pentru toți voi fi o chemare”⁸.

142.

⁴ „Imitarea Maicii Domnului”, în Iubirea ne bună de aproapele, pp. 193-194.

⁵ Hélène Arjakovsky-Klépinine, „Bucuria dăruirii – o biografie spirituală”, în Iubirea ne bună de aproapele, p. 81.

⁶ Ibidem, p. 88.

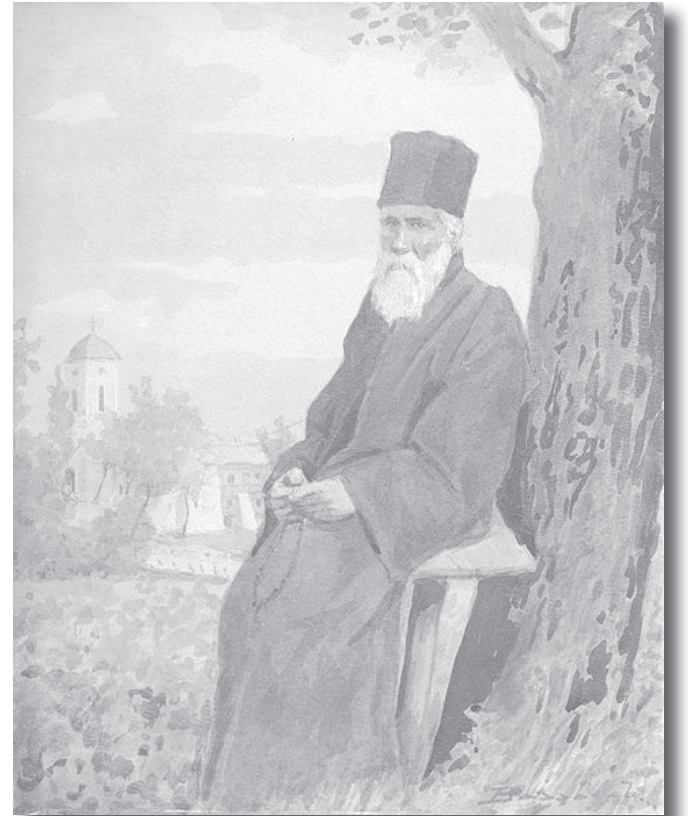
⁷ „Să mângâi”, în Iubirea ne bună de aproapele, p. 302.

⁸ Hélène Arjakovsky-Klépinine, „Bucuria dăruirii – o biografie spirituală”, p. 96.

Singur cu singurul Dumnezeu

Paul Siladi

În Vechiul Testament, Dumnezeu spune despre Sine că este „gelos”, sau „zelos” în alte traduceri (Ieș 20, 15; Deut 4, 24). Domnul pretinde, deci, o relație exclusivă. Trădările în materie de credință sunt inacceptabile. Nici măcar nu se poate pune problema unor „dumnezei străini”. În adânc, în spatele acestei relații în care devierile sunt intolerabile, se ascunde taina persoanei. Iubirea lui Dumnezeu pentru om este o iubire personală, la fel cum este și răspunsul pe care această dragoste îl cheamă. Orice deviere reprezintă de fapt o pornire către obiectualizare și afectează caracterul profund personal al relației cu Dumnezeu. De aici numeroasele locuri în care închinarea la idoli este echivalată cu adulterul. Iar idoli, până la urmă, în înțelegerea părinților Bisericii, pot să fie de fapt orice patimă care te controlează.

Ludovic Bassarab (1868-1933), *Meditație (1920-1925)*, acquarelă pe hârtie lipită pe carton, 29 x 23 cm

Dar mai e ceva. Putem vorbi de anumite exigențe în relațiile cu oamenii. Avva Alonios din Patericul egiptean a lăsat posterității un gând născut din experiența sa: „Dacă omul nu va spune mereu în inima sa: numai eu și Dumnezeu suntem pe lume, nu-și va găsi liniștea”. Iar bătrânul Alonios nu este unicul mistic care poartă gândul acesta al solitudinii în fața Domnului. El apare, peste timp, în înțelepciunea hasidică. Iată un schimb de replici pe care îl publică Martin Buber: „Întrebare: De ce este scris: «În ziua în care Dumnezeu a făcut un om pe pământ» și nu «În ziua în care Dumnezeu a făcut om pe pământ»? Răspuns: Îi vei sluji Făcătorului ca și când nu ar fi decât un singur om în lume; doar tu însuși.”

În alt loc, în aceeași culegere de istorisiri hasidice a lui Buber, un tzadik (drept) echivalează fără echivoc slujirea lui Dumnezeu cu rugăciunea. Avem, deci, două afirmații relativ similare, născute în culturi mistice diferite. Ambele vorbesc despre necesitatea de a te așeza singur, în fața Domnului, la rugăciune. Mântuitorul Însuși recomandase un anumit tip de izolare pentru rugăciune: „Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție” (Mt 6, 6).

Cea mai facilă și mai nedreaptă interpretare a tuturor acestor texte sugerează un refuz al lumii și al comuniunii cu ceilalți, pentru Dumnezeu, în direcția gnosticismului dualist care parazitează creștinismul pe tot parcursul istoriei sale. Spre deosebire de acesta, Biserica propune o înțelegere unitară a lumii, în care disprețul materiei sau al unui alt element al creației se răsfrânge asupra Ziditorului Însuși. Este greu să-i suspectezi pe părinții pustiei de asemenea excese. Trebuie, deci, să fie altceva la mijloc. Monahul catolic Lucien Regnault vede în cuvântul avvei Alonios o afirmație teocentristă. Atunci când numai eu și Dumnezeu suntem pe lume, totul în afara relației cu El își pierde importanța. Se produce o mutare de accent, de pe propria persoană pe Dumnezeu, un act fundamental de smerenie, care ordonează întregul sistem de relații.

A-I „sluji Făcătorului ca și când nu ar fi decât un singur om în lume; doar tu însuși” este de fapt o formă de imitare a lui Dumnezeu, Cel care Se dăruiește integral fiecăruia în Euharistie și în rugăciune. Asumarea acestui teocentrism aduce cu sine liniștea, atât de prețuită isihie a asceților.

¹ „Under the signs of our times”, in Mother Maria Skobtsova: Essential Writings, Maryknoll NY, Orbis 2002, p. 113.

² Hélène Arjakovsky-Klépinine, „Bucuria dăruirii – o biografie spirituală”, în Iubirea ne bună de aproapele. Viața și învățăturile maici Maria Skobțova, Sibiu, Deisis, 2008, p. 49.

³ „Viața religioasă și tipurile ei”, în Iubirea ne bună de aproapele, pp. 141-

Un roman al pelerinajelor

Mircea Gelu Buta

In anul 1988, a apărut la Alba Iulia, la editura Arhiepiscopiei, un remarcabil volum de convorbiri, intitulat „Trepte duhovnicești”, conținând dialoguri purtate de către Dinu Cruga, intelectual din diaspora, cu Părintele Arhimandrit Roman Braga, exponent de seamă al monahismului românesc, stabilit în Brazilia, ca paroh la o biserică ortodoxă, după ce stătuse 11 ani în închisorile comuniste din țară... Cartea, plină de substanță, a fost prefată de ÎPS Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul de atunci al Albei și Mureșului, Mitropolitul actual al Clujului, Maramureșului și Sălajului. Spre sfârșitul dialogului, Părintele Roman Braga, călugăr realist și nelipsit de spirit critic, afirmă: „Punctul meu de plecare îmi este credința că neamul românesc are un caracter ascetic” (s.n.)¹. Spațiul nu ne îngăduie să reproducem din argumentația sa decât aceste cuvinte: „Capacitatea de renunțare a țărânului român am văzut-o abia în închisoare, unde m-am convins pentru a nu știu câta oară că neamul nostru este un neam de călugări. Sigur că sunt căsătoriți, au soții și copii, slavă Domnului, dar aceasta nu le anulează sau șterge trăsătura ascetică a neamului, nu numai a unui individ, care se desprinde de rest și se duce de unul singur în munte sau în mănăstire. Ca neam, noi avem trăsătura aceasta de renunțare la bucuriile pământești”².

O carte apărută recent sub semnătura lui Mirel Bănică, de care ne vom ocupa în continuare, îl confirmă din plin pe Părintele Roman Braga. De aceea, înainte de a ne referi la ea, o să reproducem un episod grăitor, urmărit de autor anul trecut la Suceava, în noaptea de 23 spre 24 iunie 2013, când este cinstit și Sfântul Ioan cel Nou: „Se doarme pe iarbă, pe pături, pe saltele pneumatice, în corturi, chiar și pe estrada împodobită cu icoane, flori și cetină de brad, unde au loc slujbele religioase. M-am așezat pe un mic zid de piatră, pentru a lua note mai comod, și chiar în fața mea zăresc o siluetă ghemuită, înfășurată într-un fel de draperie cafenie, uzată, adevărată mumie egipteană. În interiorul bisericii, câțiva pelerini profită de liniștea care s-a lăsat. Sunt lipiți de nișa unde se află depus, de obicei, Sfântul Ioan cel Nou, împietriți de rugăciune, se aude de altfel cum o femeie se roagă cu lacrimi, își trage nasul cu zgomot, apoi iar începe să se roage. Câțiva bătrâni au adormit în stratele de lemn, mă întreb cum pot să se odihnească într-o poziție atât de incomodă. Sfinți de vii. Prispele de lemn din fața chiliilor călugărilor sunt și ele pline de oameni, înveliți cu pături, înghesuiți unul în celălalt, unui dorm, alții se roagă, priveghere în așteptarea slujbei de dimineață. În imensa lor majoritate, sunt oameni de la țară, vârstnici, o categorie de pelerini pe cale de dispariție, nu doar biologică. Stau și mă uit la ei, îmi sunt atât de dragi, la un moment dat mă gândesc să îi fotografiez, dar fulgerul electronic ar fi fost un sacrilegiu în acel loc”³.

Pasajul acesta de mare expresivitate, inclusiv literară, se află în cartea lui Mirel Bănică, „Nevoia de miracol – Fenomenul pelerinajelor în România contemporană”, apărută în primăvara aceasta la Editura Polirom din Iași. Autorul, un sociolog încă tânăr, născut în anul 1971, este din anul 2004 doctor în științe

politice al Universității din Geneva, iar în prezent cercetător științific la Institutul de Istorie a Religiei din cadrul Academiei Române. Un titlu aparte în bibliografia sa, în afară de lucrarea de față, este lucrarea „Biserica Ortodoxă Română, stat și societate în anii '30”.

„Nevoia de miracol” este atât o cercetare științifică, la obiect, cât și un roman al pelerinajelor religioase, desfășurate (exclusiv) pe cuprinsul țării noastre. Această latură epică, ce se încheie la pagina 305 a cărții, este fascinantă, dovadă citatul pe care l-am reprodus.

Mirel Bănică este un intelectual român aparte. El nu și-a scris cartea stând în fața calculatorului, ci cu rucsacul în spate, îmbrăcat în trening sau în funcție de anotimp, documentându-se timp de patru ani prin participare nemijlocită la pelerinaje și hramurile cele mai importante de la mănăstirile din țara noastră, începând cu praznicul Sfintei Parascheva de la Iași, de pe 14 octombrie. Pasajul reprodus reflectă empatia cercetătorului cu închinătorii. Ca revers al medaliei, Mirel Bănică oferă și un exemplu de intelectual tipic lumii

occidentale contemporane, om de stânga, despărțit de Biserica la modul ostentativ. Paragraful care urmează este tot unul antologic și se impune reprodus: „Întâlnire cu S. P., sociolog. (...) Marea lui nedumerire este următoarea: de ce, după dezastrul industrial și existențial din anii 1990, oamenii aceștia, în cea mai mare parte orășeni, locuind în zone neatrinse de criză, nu au îmbrățișat forme mai «soft» de religiozitate urbană și au ales să vină aici, la Prislop: dormitul înghesuit în microbuze, mâncatul pe genunchi din pachetele aduse de acasă, toaleta în pantele dificile din împrejurimi. De ce? Grupul din care face parte a ajuns la Prislop în jurul orei 3 dimineața, pe un frig înțepător. Odată parcat microbuzul, toți participanții, mai puțin șoferul, s-au îndreptat spre mormântul Părintelui Arsenie Boca, înconjurat la acea oră de o mare de lumânări aprinse. S. P., care lucrează la un studiu despre «construcția»

figurii lui Arsenie Boca, mi-a spus că a ales această formă de «observație participativă» deoarece i-ar fi fost cu adevărat imposibil să discute cu oamenii, să afle ce gândesc aceștia cu adevărat”⁴. Reținerea aceasta reflectă și ruptura dintre intelectuali și popor, neîncrederea reciprocă, veche de mai bine de 150 de ani, dintre surtucari și oamenii obișnuiți sau „simpli”. De altfel, sociologul pomenit de Mirel Bănică formulează o nedumerire cât se poate de marxistă, întemeiată pe primatul economic: de ce simt nevoia pelerinii, cu care a sosit în același microbuz la Mănăstirea Prislop, să se prosterneze la mormântul lui Arsenie Boca, câtă vreme nu-i copleșește nevoia materială ori sărăcia?!...

Cu prudență și decentă, Mirel Bănică întreprinde în lucrarea sa o amplă radiografie a nevoii de miracol de la noi, folosind instrumentele antropologului. Ne-a interesat mai puțin, așa cum am mai spus, latura academică a cercetării sale, inclusiv amplele trimiteri bibliografice din notele de subsol și am reținut cu interes și satisfacție latura epică a volumului, implicit romanul pelerinajelor. Autorul asimilează noțiunii de pelerin și pe închinătorii care se duc în propriul lor oraș (București, Iași ori Suceava) să se prosterneze la raclele sfintelor moaște, cu prilejul hramurilor unor biserici. Observația noastră terminologică nu este un reproș filologic, ci o simplă constatare. Așadar, milioane de români, anual, devin pelerini. O categorie mai restrânsă numeric călătoresc în același scop la Sfintele Locuri, la Athos ori pe insula elenă Eghina, în Ucraina, îndeosebi la Pecerskaia Lavra din Kiev, sau la mănăstiri din Rusia. Referitor la aceste ultime două destinații, autorul reține informații de actualitate de la închinătorii întâlniți în locuri de pe-

lerinaj din țara noastră. Cartea sociologului Mirel Bănică reușește, în latura sa de roman al hagialăcului intern, să ofere imagini grăitoare, unele de anvergură, ale acestui fenomen vast și complex (nu lipsesc nici scenele de umor sau ridicol blând), de proporție națională, care dezvăluie credincioșia și solidaritatea pravoslavnică a poporului român din ziua de azi.

Vom încheia cu un citat-mărturisire datat 14 august 2013, Nicula, pe care orice român cu credință în Dumnezeu nu-l poate citi decât cu bucurie: „Este dificil să rezisti acestei uriașe mulțimi de oameni cu lumânări aprinse în mâini, cântând la unison, într-o comuniune deplină, imposibil de realizat în viața reală”⁵.

Iată cum Mirel Bănică devine o persoană potrivită pentru a da seamă cu talent și bună credință (trăsătură pe care o reflectă și alte cărți ale sale) despre pelerinaje religioase din România de azi, zugrăvite în impresionante dimensiuni și culori de frescă.

⁵ Ibidem, p. 299.

Credința strămoșească

Pr. Grigore Linul

Majoritatea evenimentelor petrecute de-a lungul timpului în Parohia Chintelnice, Protopopiatul Bistrița au fost marcate de prezența nemijlocită a Bisericii și a slujitorilor ei. În ciuda tuturor vicisitudinilor istoriei, creștinii de aici au rămas ceea ce au fost dintotdeauna, ortodocși.

Organizarea în secolele XI-XII a episcopioilor catolice din Transilvania, cu scopul de a sprijini consolidarea puterii regale și expansiunea catolicismului, nu găsește aderență și simpatizanți în satul Chintelnice, deoarece populația de aici era în exclusivitate de origine română și avea legături vechi și stabile cu populația de pe Valea Șieului, Someșului și Bărgăului și a îmbrățișat încă dinainte credința ortodoxă. După statisticile vechi, reiese că în Chintelnice românii și-au păstrat credința strămoșească cu toate vitregiile vremurilor, și mulți dintre ei, în decursul istoriei, au fost martirizați pentru credință în locul numit Acăstăi, într-o parte mărginașă din hotarul satului.

Demn de remarcat este faptul că, și după anul 1700, anul în care o parte dintre credincioșii Bisericii Ortodoxe s-au unit cu Roma, credincioșii parohiei Chintelnice au rămas ortodocși, ca o oază în mijlocul localităților învecinate: Șirioara, Șieu-Cristur, Șieu Măgheruș, Arcalia, care au fost forțate să treacă la catolicism.

Dovadă incontestabilă a ortodoxiei chintelnicenilor este și numărul mare de tineri care au frecventat și finalizat cursurile Institutului Teologic din Sibiu în perioada 1852-1907. Aceștia au fost în număr de 12: 7 la secțiunea teologică și 5 la secțiunea pedagogică.

Au absolvit secțiunea teologică a Institutului Teologic din Sibiu: Grigore Marica (1874), Grigore Pletosu (1874), David Russu (1875), Ioan Runcan (1879), Alexandru Rusu (1887), Grigore Măgherușan (1900), Grigore Căilean (1907). Dintre aceștia tânărul Grigore Pletosu, viitorul protopop al Bistriței și inițiatorul primei parohii ortodoxe la Năsăud, sprijinit de mitropolitul Andrei Șaguna, își completează studiile teologice cu cele filozofice în străinătate. Dorința mitropolitului Șaguna a fost aceea de a crea un statut superior clericului, cu calificare academică. A investit în tânărul Grigore, iar acesta a confirmat, devenind o personalitate marcantă a secolelor XIX-XX în viața Bisericii și a Școlii românești.

Mai precizăm faptul că 3 din cei 7 tineri teologi, David Rusu, Alexandru Rusu și Grigore Căilean, au slujit în parohia Chintelnice în care s-au născut și unde au fost botezați în credința strămoșească-ortodoxă. Iată ce însemnare face tânărul preot David Rusu într-un Apostol, proprietate personală, la 30 august 1879: „În anul 1879 în luna lui august întru 15 mau hirotesit ipodiacon, iar în 22 diacon am fost hirotonit, iar în 24 hirotonit deplin preot de Excelența Sa Miron Romanul Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru pre mine David Rusu capelan în Chintelnice”. A funcționat atât ca preot, cât și ca învățător.

Pe lângă absolvenții secțiunii teologice, amintim și pe cei care au absolvit secțiunea pedagogică a Institutului Teologic din Sibiu: Ioan Sigmirean (1853), Ioan Dan (1859), Dimitrie Cimbălmaș (1860), Teodor Țiboc (1861) și David Rusu (1872). Aceștia au insuflat tinerelor generații credința cea adevărată, credința care la Chintelnice s-a păstrat neștirbită.

Nu uităm nici jertfa părinților care, în vremuri deloc ușoare, și-au sprijinit urmașii pentru a deveni slujitori ai Bisericii. Așa credință, așa jertfă, așa bucurie!

¹ Dinu Cruga, Trepte duhovnicești. Interviu cu Părintele Roman Braga, Arhiepiscopia Ortodoxă Română, Alba Iulia, 1998, p. 118.

² Ibidem, p. 119.

³ Mirel Bănică, Nevoia de miracol. Fenomenul pelerinajelor în România contemporană, Editura Polirom, Iași, 2014, p. 279.

⁴ Ibidem, pp. 251-252.

Episcopul martir Nicolae Popovici (1903-1960)

Pr. Fabian Seiche

Pîn perioada comunistă nu putem uita ierarhii ortodocși scoși din scaune direct sau prin metode machiavelice; morți de inimă rea sau prin otrăvire. Aceștia nu sunt cu nimic mai prejos decât cei morți în închisori.

Astfel: patriarhul Nicodim Munteanu, scos din scaun și mort în condiții suspecte în februarie 1948; mitropolitul Irineu Mihălcescu al Moldovei, scos din scaun în 1947 și omorât la Agapia la 3 aprilie 1948; mitropolitul Nifon Criveanu al Olteniei, pensionat forțat în 1945; mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului, pensionat forțat în 1961 și mort în condiții suspecte la Cernica; episcopul Policarp Morușca al românilor din America, pensionat forțat în 1948; mitropolitul Visarion Puiu al Bucovinei, condamnat la moarte în lipsă, în 1946; mitropolitul Sebastian Rusan al Moldovei, otrăvit la 15 sept. 1956; episcopul Grigore Leu al Hușilor, scos din scaun și otrăvit la 1 martie 1949.

Unul dintre episcopii martiri este Nicolae Popovici al Oradiei.

Date biografice

S-a născut la 3 ianuarie 1903 în comuna Biertan, jud. Târnava Mare (actualmente Sibiu). Școala primară a făcut-o în comuna natală, studiile secundare la liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, apoi Academia teologică din Sibiu (1923-1927) și facultatea de teologie din Cernăuți, unde a obținut și doctoratul. Fiind remarcat de

mitropolitul Nicolae Bălan, a fost trimis cu bursă de studii la Atena, München, Leipzig, Breslau și Tübingen. Între anii 1932-1936 a fost profesor de dogmatică și apologetică, omiletică și greacă la Academia teologică din Sibiu. S-a remarcat ca un foarte bun misionar prin predici la catedrală, îndrumător și președinte de onoare al Societății de lectură a studenților, ajutorarea celor săraci și nevoiași.

La 1 sept. 1929 a fost hirotonit diacon celib, la 23 nov. 1934 preot, iar la 28 aprilie 1936 ales episcop de Oradea. Tuns în monahism la Cozia, înscăunat episcop la 28 iunie 1936. A fost un bun teolog și în scris, având o serie de lucrări foarte apreciate: Începuturile nestorianismului (1933), Epicleza euharistică (1933), Lespezi de altar (Beiuș, 1942). Publică articole și polemici în Revista teologică, Telegraful Român, Lumina românească, din Oradea.

A avut o clară vocație pastorală: a făcut vizite cano-nice și inspecții pentru diminuarea concubinajului din eparhie, cununând cei 12.000 de concubini și botezând pe cei 30.000 de copii ai lor, cifră fără precedent în istoria misiunii Bisericii Române.

Între 1 apr. 1940 - 25 martie 1941 a fost locțiitor de episcop al reînființatei episcopii de Timișoara. S-a ocupat de zidirea a noi biserici, iar în 1937 a început demersurile pentru construirea catedralei din Oradea, care nu s-a mai realizat datorită vitregiei vremurilor. În urma Dictatului de la Viena (30 august 1940) fiind ocupată și Oradea, episcopul Nicolae a fost expulzat într-un tren închis cu vite, ca un apărător al drepturilor românilor ce era. S-a stabilit însă la Beiuș, cât mai aproape de credincioșii săi. În timpul războiului mondial s-a implicat activ în misiunea Bisericii Ortodoxe Române în Transnistria, unde a fost pe front alături de soldați. Acesta va fi unul din capetele de acuzare aduse de comuniști: participarea „la războiul antisovietic inițiat de Ion Antonescu”.

Viața și activitatea sa au fost luminate de iubirea duhovnicească pentru neamul său. Caracter integru, după 23 august 1944 va suferi prigoana comunistă. Pensionat din ordinul puterii comuniste în octombrie 1950, i se fixează domiciliu obligatoriu la mănăstirea Cheia și este otrăvit 10 ani mai târziu.

Mărturii ale activității pastorale

De el s-au ocupat mulți informatori ai serviciilor secrete intrate sub control sovietic - rus și evreu. A fost printre foarte puținii ierarhi care au ales o opoziție deschisă, convins că statul comunist nu se va mulțumi cu simpla supunere a Bisericii, ci va încerca distrugerea ei. „Mor pentru popor, pentru pământul românesc cotopt de străini”, a spus cu ocazia vizitei sale în Maramureș. Trece la „instigare” maselor contra comunismului și la o polemică deschisă cu autoritățile.

În dosarele serviciilor secrete comuniste era prezentat astfel în 1946: „Este un om tânăr, înzestrat cu alese calități sufletești, cu putere de muncă, inteligent, hotărât, dotat cu cultură superioară, în viitor are drumul larg deschis, fiind iubit de clerul inferior și superior, spre el îndreptându-se privirile când se discută problema succesiunii la tronul patriarhal.” (ANIC, fond MAI/DGP, dos.75/1946, f.37).

Episcopul Nicolae s-a opus scoaterii religiei din școală. S-a opus blamării mitropolitului Andrei Șaguna. S-a opus faptului că, în vitrina în care ar fi trebuit să stea la loc de cinst mitropolitul Andrei Șaguna, stătea Ana Pauker.

În predica din 1 ianuarie 1950 a electrizat auditoriul, care a izbucnit în aplauze furtunoase: „A vorbit ca un mare ierarh. S-a ridicat cu îndrăzneală și curaj la nivelul lui Vasile cel Mare. A spus însă lucruri care trebuiesc spuse”, afirma pr. Olimp Căciulă, bibliotecarul Institutului teologic din București. La 30 ianuarie 1950 în paraclisul Institutului teologic din București, episcopul Nicolae a vorbit despre „îndrăzneala creștină”. A amintit dialogul dintre Sf. Vasile cel Mare și păgânul guvernator Modestus, iar la sfârșit a spus: „Să rugăm pe cei Trei Mari Ierarhi, să binevoiască din cer spre toți sprijinatorii și apărătorii Bisericii lui Hristos și să împraștie pe dușmanii ei”.

Preotul Alexandru Teodorescu din comuna Podu-Rizii, Dâmbovița, afirma: „A vorbit ca un Hristos, preoților le venea să se ducă să-l îmbrățișeze. Cu astfel de vlădici, comuniștii nu vor reuși să distrugă Biserica”.

Episcopul va explica ulterior gestul său, prin cuvintele: „Mi s-a spus că am făcut o mare gafă politică. Probabil că am făcut-o. Dar, reprezentând pe patriarh la această serbare, nu puteam să nu vorbesc așa cum trebuie să vorbească șeful Bisericii noastre străbune. În vremile tulburi și grele de azi, ochii tuturor sunt îndreptați spre Biserică, de la care așteaptă cuvântul de îmbărbătare și mângâiere. Eu am spus ceea ce trebuia să spun, ceva ce aștepta lumea să fie spus. Consecințele? Nu mă sperie. Sunt gata oricând de martiriu” (nota din 17.02 a securității).

Despre Pastorală de Paști 1950, în loc să primească îndrumările de la minister cu lupta pentru pace și însă-mânțările de primăvară, el afirmă: „Eu prefer să nu dau pastorală de Paști, decât să introduc în ea lucruri care îmi alungă credincioșii din biserici. Deșteptii de la Culte nu cunosc realitățile de pe teren; cu prilejul citirii în biserici a ultimei pastorale a Sf. Sinod, în legătură cu lupta pentru pace, credincioșii au părăsit biserica, când au văzut despre ce e vorba. Mai mult: în unele biserici au avut loc chiar unele incidente. Într-un sat din Bihor, un tânăr a început să strige: «Lasă-ne părinte cu lupta asta a D-voastră pentru pace. Noi vrem război nu pace. Numai războiul ne poate scăpa de chinurile de azi, când ni se ia totul, de ne mor copiii de foame». Eu nu vreau

să se mai repete asemenea scene. În pastorală nu voi introduce nimic cu caracter politic. Politică să facă Guvernul! Biserica își are politica ei spirituală, care nu se potrivește cu politica regimului”.

Așa că, de Paștile anului 1950 a vorbit liber în catedrala din Oradea ținând o predică „antidemocratică”, adică anticomunistă: „După cum în trecut Biserica a ieșit învingătoare, după cum Iisus a îngropat pe toți dușmanii săi, tot așa Biserica va îngropa pe toți acei care vor lupta împotriva Lui... Luptați pentru apărarea credinței lui Hristos. Luptați pentru apărarea Bisericii Lui. Nu vă temeți, nu fiți vânzători și trădători ai lui Iisus, iubiți-L pe Iisus. Cine Îl iubește pe Iisus, suferă pentru El și nu se teme de nimic”.

În predica din 6 mai 1950 a spus că „tot ceea ce este și pornește în afară de Biserică este minciună și neadevăr. Întoarceți conștiința neamului meu, întoarceți-vă în izvoarele cu apa morții, la izvoarele apei ce curge din învățătura lui Iisus Hristos, întoarceți-vă că, tot ceea ce este în contrazicere cu Evanghelia este minciună, minciună cât se poate de grosolană”. Referindu-se la deținuții din închisori, recomanda la 14 mai familiilor acestora, „cărora li s-a rupt unitatea familiei sau au fost loviți de nenorociri, în orice chip, să aibă răbdare, căci Dumnezeu le încearcă credința, nenorocirile care vin nefiind numai păcatele lor”.

Tot în luna mai, cu ocazia procesiunii la mănăstirea Izbuș și în prezența a

peste 1.000 de oameni, a spus: „Astăzi conducătorii nu sunt alături de Dumnezeu și nici nu cred în El; acestor oameni nu le vor reuși planurile lor, căci fără Dumnezeu nu se poate face nimic”. La 28 mai în catedrala Oradiei, spunea: „Turnul Babilonului l-au ridicat oamenii cu scopul de a ajunge până la cer, spre a se război cu dumnezeirea. La acest turn s-a lucrat timp îndelungat, însă dumnezeirea la un moment dat l-a dărâmat și l-a prăbușit. În prezent, oamenii iubitori de progres fac diferite șantiere și zi de zi planuri, care la un moment dat se vor distruge, pentru că sunt împotriva lui

Dumnezeu și toți aceia care în cursul istoriei au încercat să lupte cu dumnezeirea au dat greș”.

Consilierul patriarhal, pr. Gheorghe Maior, spune despre Popovici numai cuvinte de laudă: „În Ardeal se face mult caz de situația lui Popovici: într-o vreme s-a zvonit că a fost chiar arestat. Este interesant că lumea nu-l compătimește pentru ceea ce suportă din partea regimului, ci îl fericește zicând: „măine” va primi însuțit de la cei ce vor veni: nu e exclus ca el să fie și patriarh, și o merită din plin”.

Supliciu

Asemenea atitudini dușmănoase nu puteau rămâne fără urmări. Puterea comunistă propune două soluții: desființarea episcopiei Oradiei și scoaterea din funcție a episcopului, sau pensionarea forțată a sa. Patriarhul Justinian a făcut tot ce a putut pentru a-l salva, eventual a-l trimite în altă eparhie ca „pedeapsă” pentru a dezamorsa conflictul. Soarta îi era însă scrisă. La 3 octombrie 1950 se ia hotărârea demiterii lui Popovici, după multe certuri între patriarh și Petru Groza, primul ministru. Mitropoliții Moldovei, Sebastian Rusan, și Ardealului, Nicolae Bălan, au încercat fără succes să-l scape de furia comuniștilor. Sebastian Rusan a spus: „Măi frate, ți se

Grigore Popescu-Muscel, *Sfinții Martiri Brâncoveni în lumina taborică, icoană*

rupe inima, dar n-am putut face altfel. Am vorbit doar și eu cu nașul (Petru Groza), dar lucrurile au fost așa bine puse pe roată, încât orice stăruință n-a mai putut ajuta. Să-l aibă la suflet șoactării (intriganții) ăia de la Culte, bătu-i-ar Evanghelia de ticăloși”.

La 4 octombrie în ședința Sinodului, episcopul este pensionat „din motive de ordin superior bisericesc și din cauză de boală” și surghiunit la mănăstirea Cheia, Prahova. Comentariile ierarhilor după demitere sunt foarte interesante, dar nu-l vor ajuta cu nimic. Nicolae Colan al Clujului a fost cel mai tranșant: „procesul lui Popovici a fost procesul fiecăruia dintre noi, condamnarea lui Popovici cuprinde în miez condamnarea fiecăruia dintre noi. Dacă am fi fost ceea ce trebuia să fim, am fi depus cu toții cârjele, mai curând decât să-l decapităm pe Popovici”. Andrei Mageru al Aradului: „Dezagregarea Sinodului a început; pe când ne vine rândul și nouă?”.

Episcopul a vrut să plece la mănăstirea Sâmbăta în surghiun, dar nu i s-a dat voie. Nicolae Bălan explica de ce: „Munții sunt plini de partizani ai Securității, care să-i însceneze cine știe ce crimă și să nu-l otrăvească cu alimentele aduse acolo”. Era o teamă a securității de a nu lua legătura cu partizanii anticomuniști din zonă.

De atunci a început exilul dureros și plin de suferințe, care a durat 10 ani. Umilit, a fost fugărit efectiv din sediul episcopiei sale de oamenii fărădelegii: omul de serviciu Moga și vicarul pr. Andrei Coman. Episcopul scrie în memoriul adresat patriarhului despre bătăliile noului „om” socialist instalat peste tot: „Obosit fizicește, din cauza hipertensiunii arteriale de care sufăr, profund jignit și mâhnit sufletește, din cauza brutalizărilor și umilințelor, fără nici un precedent în istoria Bisericii Transilvaniei, pe care le-am îndurat, m-am retras în locuința surorii mele unde am început să meditez asupra celor petrecute, prin care s-au călcat în picioare toate legile omeniei și ale respectului, toate legile bunului simț și ale securității personale... Toți cei ce au luptat și au ostenit, sub auspiciile și protecția Ministerului Cultelor, la îndepărtarea mea, văzându-mă în sfârșit pensionat și îndepărtat din scaunul vlădicesc al Oradiei, au crezut că este momentul să poată să-și dea drumul, fără frâne, la toate bătăliile sufletului lor și să mă umilească în fața lumii. Au ajuns la un rezultat cu totul contrar. Căci judecata lumii, în legătură cu cele întâmplate și deja cunoscute, e nimicitoare, atât pentru autorii morali, cât și materiali”.

A fost umilit și persecutat și la noua locuință din Cheia, greutăți făcute prin stăreții mănăstirii – Iezechiel Preda și Emilian Andrei – care se comportau foarte urât cu el, fiind oamenii securității. Patriarhul Justinian intervine de mai multe ori pentru a aplană conflictele, ține partea lui Popovici și-i dă mereu sprijin.

De Rusaliile anului 1952 episcopul scria o scrisoare în care arăta că este în surghiun și duce o viață de mizerie și se adresa tuturor credincioșilor rugându-i să-l ajute la nevoie. Securitatea face dese percheziții la Cheia și-l umilește. Atmosfera era explozivă. Încă din februarie 1954 se încearcă otrăvirea sa, prin vinul pus în potir la consumare. Aceeași situație se repetă în mai 1955.

Într-una din ultimele scrisori, la 10 ianuarie 1960, el scrie: „Datorită unor serii întregi de necazuri și nenorociri, care au venit în lanț, am fost la un pas de moarte. Mulțumesc însă Atotputernicului că m-a salvat și exclusiv Lui îmi încredințez soarta vieții, mai ales de acum înainte... Aș putea să scriu zeci de pagini de astă dată, dar tocmai de aceea nu scriu. Durerile mari se învâluiesc mai bine în taina tăcerii”.

Localnicii în vârstă din Cheia știu cum trăia el din laptele de la o vacă ce o păștea pe șanțul mănăstirii. Poștașul satului l-a avertizat că este urmărit în continuare, că i se cenzurează corespondența, că orice întâlnire pe care o are este notată. Un om credincios, dacă se ducea să-i ducă o bucată de pâine sau să-i ceară un sfat și o binecuvântare, avea de suferit.

A închis ochii, otrăvit, la 20 octombrie 1960 la numai 57 de ani și a fost înmormântat la Biertan. În 1992 a fost reînhumat la catedrala episcopală din Oradea (pentru amănunte: G. Enache, A. Petcu, „Despre curajul de a rosti: episcopul Nicolae Popovici al Oradiei”, Ed. Partner, 2009).

A existat schitul din Poiana (Valea) Mărului, din hotarul Sângeorzului Român, în jurul anului 1566?

Alexandru Dărbăban

In Transilvania, monahismul a început să prindă rădăcini încheigate în viețuire de obște încă de timpuriu, din secolul XIV, adică la scurtă vreme după organizarea sa prin monahii veniți la noi de la Muntele Athos sau din sudul Dunării¹. Ca și în celelalte provincii românești, viața monahală sub forme organizate a existat încă de la începutul celui de-al doilea mileniu creștin.

Carol Popp de Szathmari (1812-1887), Poiana Mărului

Pe parcursul a mai multor secole, numărul așezămintelor monahale a sporit, chiar dacă unele dintre ele au trecut în rândul celor catolice odată cu ctitorii lor, altele au fost abandonate sau transformate în biserici de mir, ajungându-se în secolul al XVIII-lea la aproximativ 200².

Majoritatea schiturilor (sihăstriilor) din Transilvania au fost întemeiate de călugări izolați, de preoți de mir sau chiar de către unii credincioși. De obicei, se uneau câte două sau trei familii de credincioși, ridicau un schit, la marginea satului, pe pământul lor, unde aduceau un călugăr hirotonit preot (ieromonah), care trăia în duh isihast; alții ridicau acest gen de schituri în adâncurile văilor sau ale pădurilor, după modelul monahismului răsăritean.

În același timp, acești călugări au fost renumiți misionari prin satele din apropierea lor, întărind poporul în dreapta învățătură și învățându-i să-și apere credința străbună³.

Mulți călugări s-au format la Muntele Athos sau în Țările Române, după care se hirotoneau și se reîntorceau în Transilvania, pentru a le fi de folos duhovnicesc ortodocșilor de aici; majoritatea dintre ei, însă, aduceau în Transilvania cărți de slujbă, scrieri ale Sfinților Părinți, manuscrise laice și religioase necesare credincioșilor⁴.

Este și cazul sângeorzenilor, care cu toată vitregia vremurilor, nu le-a lipsit instituția bisericească proprie, care le-a fost sprijin și nădejde, îmbărbătare și salvare în fața măsurilor de constrângere și opresiune a oficialităților, în tendințele ei de prozelitism calvin și catolic.

La locurile sacralizate de bisericile schiturilor și mănăstirilor au rămas, fără putere de clintire, în memoria colec-

tivă, nume de locuri, dealuri, văi, păduri, poieni, chiar cei care le-au nimicit, fiind siliți a le recunoaște existența atunci când întocmeau hărți, cărți funciare sau altfel de înregistrări cu privire la hotare⁵.

În hotarele localității Sângeorz-Băi, existența unei active vieți monahale a fost fixată în memoria colectivă de un număr mare de toponime: Remetea, Runcul Mănăstirii, Valea Porcoaia, Valea Cormaia, Valea Pleșii, Valea Grecilor, Poiana (Valea) Mărului, Poiana lui Lazăr, Poiana Tâlharilor (denumire dată de autoritățile vremii „schismaticilor”), Dealul lui Pricope, Valea lui Dan, Valea lui David, Păraul Popii, Groapa lui Malin. În această localitate sunt câteva familii care poartă numele Mănăstire, iar porecla dată acestor le-a fost dată porecla (un fel de ocară) Doroftei. Tot numele de Mănăstire îl poartă și unele familii din comuna vecină: Poiana-Ilvei.

Biserica Ortodoxă a evoluat în strânsă legătură cu regiunile limitrofe ale Bucovinei și Moldovei. De altfel, Biserica Ortodoxă din

întreaga Transilvanie, încă din secolul al XIV-lea, depindea ierarhic de Mitropoliile din Țara Românească și Moldova. În 17 iulie 1566 Alexandru Lăpușneanu le scria bistrițenilor să-l prindă pe călugărul fugar Eftimie, amestecat în răscoală, care se află la un român Lazăr, între satele Bârgău și Sângeorz, și să-l trimită în Moldova⁶.

Pornind de la toponimica unor locuri din Sângeorz, locul între satele Bârgău și Sângeorz (astăzi între localitățile Poiana-Ilvei și Sângeorz-Băi), menționat mai sus, este singurul care are în componența sa denumirea de Mărului, adică Poiana (Valea) Mărului. În vecinătate se află o altă poiană care și până în ziua de astăzi este în proprietatea unor familii cu numele Lazăr, Miron, Lica etc. Aproape toată Poiana Mărului se află în proprietatea unor familii ce poartă numele Miron, iar această poiana este mărginită într-o latură de Dealul Butenilor (poreclă dată unor familii cu numele Miron). De aici se poate trage concluzia că diaconul Miron, ca ucenic al călugărului Eftimie, hirotonit la Bobâlna de către episcopul Ghena-die la 17 martie 1636, s-ar trage din aceste familii și ar fi plecat de la schitul care, probabil, exista în Poiana Mărului. De aici s-ar fi putut muta schitul, tras pe timp de iarnă cu săniile, undeva sub Pleșă, pe Colina (Groapa) lui Malin sau pe malul Someșului Mare. Cunoscând aceste locuri, lansez ipoteza unui posibil traseu al mutării acestui schit, ținând cont că distanța aceasta este cu mult mai mică în comparație cu cea de la Valea Pleșii: Poiana Mărului – Poienile Lăzărichii (Lazăr) – Dâmbul Pietroasei – Scoasa – Gruicul (pe lângă cimitirul evreiesc) – malul stâng al Someșului Mare - sub Pleșă, la Malin sau pe malul Someșului Mare (în dreptul podului peste Someșul Mare). Tot acest traseu este, putem spune, paralel cu Valea Ștezii. Și în zilele noastre, locuitorii sângeorzeni care au în proprietate pământuri în Poiana Mărului sau în zonele învecinate își transportă pe acest traseu cu carele (vara), cu săniile (iarna) fân, lemne și unele produse agricole, iar mai nou chiar și cu mijloace auto.

⁵ Macarie Motogna, op.cit., pp. 178-179.

⁶ Ștefan Meteș, Istoria Bisericii Românești din Transilvania, vol. I, Sibiu, 1935, pp. 91-92

¹ Alexandru Moraru, Câteva aspecte din influențele isihasmului asupra vieții bisericești din Transilvania până în secolul al XIX-lea, în „Teologie și cultură transilvană”, ediție îngrijită de Ioan Vasile Leb, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 1999, p. 41.

² Macarie Motogna, Monahismul Ortodox din Maramureș și Transilvania Septentrională până la începutul secolului al XIX-lea, Editura Mănăstirii Rohia, 2009, p. 164.

³ Alexandru Moraru, op. cit., p. 43.

⁴ Ibidem, pp. 43-44.

PELERINAJ în ISRAEL

Sărbătoarea Bobotezei la Râul Iordan (14-21 ianuarie 2015)

Ziua I: 14 ianuarie 2015: ÎNTÂLNIRE pe AEROPORTUL INTERNAȚIONAL AVRAM IANCU din CLUJ-NAPOCA, MIERCURI 14 IANUARIE 2015 la ora 14.20 OBLIGATORIU. Decolare la ora 16.30 și sosire pe AEROPORTUL BEN GURION – TEL AVIV la ora 19.30. Cazare și cină la Hotel 4* în Bethlehem.

Ziua II: 15 ianuarie 2015: Mic dejun. Deplasare în orașul IERIHON - cel mai vechi oraș din lume, vizită la Biserica ortodoxă cu dudul lui Zahau și la MĂNĂSTIREA românească de la Ierihon. Privire de ansamblu asupra MĂNĂSTIRII din pustia CARANTANIEI (locul unde Mântuitorul Hristos a fost ispitit de diavol). Continuăm drumul la Hozeva și vizităm MĂNĂSTIREA SFÂNTULUI GHEORGHE cu moaștele SFÂNTULUI IOAN IACOB Românul de la Neamț. MAREA MOARTĂ - 400 metri cea mai joasă altitudine de pe glob și apoi o scurtă oprire la magazinul cu produse cosmetice la Qumran (vechiul Centru al Esenienilor) de la Marea Moartă. Reîntoarce-rea la Bethlehem. Cină și cazare la hotel 4* Bethlehem.

Ziua III: 16 ianuarie 2015: Mic dejun. BETHLEEM - Vizitarea Bisericii Ortodoxe a NAȘTERII DOMNULUI HRISTOS și a Peșterii unde S-a născut Domnul Hristos. Vizitarea bisericii catolice Sfânta Ecaterina, Grota Laptelui, Câmpul păstorilor. Continuarea drumului în deșert cu minibuze arabe până la Mănăstirea Sf. Sava și Mănăstirea Sf. Teodosie. Vizită pe Muntele Sionului la Biserica Adormirii Maicii Domnului, Foișorul – Cina Cea de Taină, Mormântul regelui David - ZIDUL PLÂNGERII. Cină și cazare la hotel 4* Bethlehem.

Ziua IV: 17 ianuarie 2015: Mic dejun. Începem pelerinajul urcând pe Muntele Scopus (Muntele Înălțării Domnului Hristos la cer). Vom vizita Mănăstirea rusească ELEON și vom vedea de sus panorama Ierusalimului și a Sfintei Cetăți. MUNTELE MĂSLINIILOR cu vizită la biserica Pater Noster (Tatăl nostru), la Biserica Dominus Flevit (Domnul a plâns), GRĂDINA GHEȚIMANI cu BISERICA NAȚIUNILOR, MORMÂNTUL MAICII DOMNULUI și PEȘTERA GHEȚIMANI. Vom intra în Cetatea Sfântă a IERUSALIMULUI prin Poarta Sfântului Ștefan. Vizitarea casei în care a locuit Sfânta Fecioară Maria în Cetatea Antonia. Parcurgerea pe jos a DRUMULUI CRUCII cu cele 14 locuri în care S-a oprit DOMNUL HRISTOS până la SFÂNTUL MORMÂNT. Urcare pe GOLGOTA, PIATRA UNGERII, SFÂNTUL MORMÂNT al DOMNULUI IISUS HRISTOS, vizitarea tuturor paracliselor sfinte. Vizită la BISERICA și CĂMINUL românesc din IERUSALIM. Cină și cazare la hotel 4* Bethlehem.

Ziua V: 18 ianuarie 2015 : Mic dejun. Coborâm spre RÂUL IORDAN pentru a participa la CEREMONIA care se desfășoară în prezența PATRIARHULUI ORTODOX al IERUSALIMULUI, în ajunul BOBOTEZEI (SFINȚIREA APEI – AGHIASMA MARE, aruncarea SFINTEI CRUCI în apa RÂULUI IORDAN, zborul celor trei porumbei albi deasupra RÂULUI IORDAN. Vizitarea MĂNĂSTI-

RII SFÂNTULUI GHERASIM de pe malul RÂULUI IORDAN. Cină și cazare la hotel 4* Bethlehem.

Ziua VI: 19 ianuarie 2015 : Mic dejun. Ne îndreptăm spre nordul ȚĂRII SFINTE la GALILEEA, vizităm Biserica Ortodoxă SFÂNTUL . GAVRIIL din NAZARET cu Izvorul FECIOAREI MARIA. Vizitarea BISERICII CATOLICE BUNA VESTIRE, cea mai mare construcție de cult din Orientul Apropiat și vizită în satul CANA GALILEII la biserica ortodoxă ridicată pe locul casei lui Simion Cananitul, unde IISUS HRISTOS a făcut prima minune a transformării apei în vin. MUNTELE TABOR cu vizitarea bisericii ortodoxe ridicată pe locul unde s-a petrecut SCHIMBAREA la FAȚĂ a DOMNULUI HRISTOS. Cazare și cină în orașul Tiberia hotel 4*.

Ziua VII: 20 ianuarie 2015: Mic dejun. Plecăm spre ORAȘUL CAPERNAUM, oraș denumit și "CETATEA DOMNULUI HRISTOS" (vizitarea vestitului loc unde Iisus a predicat, casa Sf. Petru unde a vindecato pe soacra Apostolului Petru), TABGHA, locul unde Iisus a savârșit minunea înmulțirii pâinilor și a peștilor, MUNTELE FERICIRILOR, Opțional și în funcție de timp plimbare cu o copie a "bărcii lui Iisus" pe apele Mării Galileii și vizită la Caprice - fabrica de aur și diamante din Tiberias. Cină și cazare în Tiberias hotel 4*.

Ziua VIII: 21 ianuarie 2015: Mic dejun. Pornim spre orașul HAIFA, splendid oraș-port la Marea Mediterană, aflat într-un mare golf la poalele MUNTelui CARMEL. Vom privi GRĂDINILE CULTULUI BAHAI, cu terase suspendate, superioare grădinilor de la Versailles. Vizitarea BISERICII MĂNĂSTIRII CARMELITE STELA MARIS (Steaua Mării) cu PEȘTERA unde a viețuit SF PROOROC ILIE TESVITEANUL. Vizită la LIDA unde se află MORMÂNTUL SF. MARE MUCENIC GHEORGHE. Vizită în CETATEA IOPE (JAFFA), la Biserica ortodoxă greacă a SFÂNTULUI MIHAIL.

Ora 20:40 decolarea aeronavei WIZZ-AIR spre CLUJ-NAPOCA și sosire la ora 23:55 pe AEROPORTUL INTERNAȚIONAL AVRAM IANCU.

Preț: 610 Euro

Prețul include:

Bilete de avion Cluj-Napoca – Tel-Aviv și Tel-Aviv – Cluj-Napoca;

Taxe de aeroport;

Asistență în aeroport la sosire și plecare;

Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;

7 nopți cazare la hotel de 4* în Tiberias (2 nopți), Betlehem (5 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina

8 zile demi-pensiune (mic dejun și cină bufet suedez); Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Betlehem, Grădina Ghetzimani și taxi pentru Muntele Tabor și la Mănăstirea Sfântul Sava din Pustiul Iudeii);

Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

Ghid evreu de naționalitate română în Israel;

Preot însoțitor pentru grup;

Bagaje: bagajul de cală (1 buc.) max. 32 kg/pers., bagajul de mână max. 10 kg/pers. (fără lichide, cosmetice, obiecte tăioase sau ascuțite), dimensiunea bagajului de mână nu trebuie să depășească 56x45x25 CM.

Prețul nu include:

- Tips (Bacșiș) pentru ghid și șofer (30 €) - (se achită în Israel);

- Asigurarea medicală de sănătate 37 de lei indiferent de vârstă.

Acte necesare

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării din țară.

PELERINAJ la TESALONIC

de sărbătoarea Sfântului Mucenic Dimitrie Izvorătorul de Mir

(24 - 31 octombrie 2014)

ZIUA 1: 24 octombrie

Cluj-Napoca (ora 11.00) - Alba Iulia – București – Giurgiu – Russe (Bulgaria)

ZIUA 2: 25 octombrie

Thesalonik – Biserica Mitropolitană cu moaștele Sf. Dimitrie - Izvorătorul de Mir, Biserica Sf. Sofia (moaștele Sf. Vasile Milostivul), Biserica Sf. Teodora (moaștele Sf. Teodora și a Sf. David Tesaloniceanul). Cazare Paralia Katerini

ZIUA 3: 26 octombrie

Thesalonik – participare la Sfânta Liturghie cu ocazia Sărbătorii Sf. Mare Mc Dimitrie – Mănăstirea Anastasia Romana (moaștele Sf. Anastasia Vindecătoarea și a Sf. Ier. Teonas) – Mănăstirea Souroti (Mormântul Cuviosului Paisie Aghioritul). Cazare Paralia Katerini

ZIUA 4: 27 octombrie

Biserica Sf. Cuv. Paraschevi de pe valea Tembi - Complexul Monastic de la Meteora – cazare Kalambaka;

ZIUA 5: 28 octombrie

Mănăstirea Kato Xenia (Brâul Maicii Domnului) – Insula Evia (moaștele Sf. Ioan Rusu) – cazare Atena;

ZIUA 6: 29 octombrie

Insula Eghina (moaștele Sf. Nectarie Taumaturgul) – Mănăstirea Sf. Efrem (moaștele Sf. Efrem cel Nou). Cazare Atena;

Ziua 7: 30 octombrie

Atena – Mănăstirea Sf. Dionisie Olimpianul – cazare Paralia Katerini;

Ziua 8: 31 octombrie

Paralia Katerini – Russe – Giurgiu – București – Alba Iulia – Cluj-Napoca;

Preț: 360 Euro*

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la sediul Centrului de Pelerinaje Renașterea, din Piața Avram Iancu nr. 2., la **DL. Cristian Moldovan**. Tel: 0723-583822; 0264-431020; e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro sau moldovandumitru@yahoo.com.

PS EPISCOPUL VASILE SOMEȘANUL

*PS Vasile Someșanul în timpul Procesiunii de Rusalii,
B-dul 21 Decembrie, Cluj-Napoca, 8 iunie 2014*

Iunie 2014

1 iunie: slujește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană și rostește un cuvânt de învățătură.

2 iunie: în biserica Mănăstirii "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" de la Turda, oficiază slujba Vecerniei și Sfântul Maslu.

5 iunie: în Aula Facultății de Teologie "Episcop Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca asistă la susținerea publică a Tezei de Doctorat în Teologie a doctorandului Victor Măruțoiu. Oficiază Sfântul Maslu în biserica "Sfântul Mina" din Cluj-Napoca.

7 iunie: în biserica Turda Oprișani II oficiază botezul pruncului David Mihai Moldovan.

8 iunie: slujește Sfânta Liturghie în biserica "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca. Împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei oficiază slujba Vecerniei și ia parte la pelerinajul de Rusalii.

9 iunie: împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei slujește la sfințirea bisericii cu hramul "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca și la Sfânta Liturghie.

10 iunie: oficiază Te Deum la Școala Horea din Cluj-Napoca și asistă la deschiderea concursului școlar: "Cuvântul lui Dumnezeu - Lumina minții și bucuria sufletului".

11 iunie: oficiază o scurtă slujbă în Paraclisul "Sfântul Nectarie" din C.I.P. "Sfântul Nectarie".

12 iunie: slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea "Aco-perământul Maicii Domnului" de la Florești și binecuvîntează punerea temeliei pentru al treilea modul din Complexul "Sfântul Onufrie" pentru copii cu probleme speciale de la Mănăstirea Florești.

14 iunie: oficiază Te Deum în Paraclisul "Sfinții Trei Ierarhi" și participă la constituirea Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 iunie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Mănăstirii "Tuturor Sfinților" de la Buscatu-Telcișor.

17 iunie: participă la ședința trimestrială cu părinții protopopi la Centrul Eparhial.

18 iunie: la Școala Specială pentru Deficienți de Auz din Cluj-Napoca se întâlnește cu elevii clasei a X-a.

19 iunie: în Paraclisul "Sfinții Trei Ierarhi" oficiază Sfânta Liturghie și ia parte la festivitatea de premiere a elevilor Seminarului Teologic. Participă la prima ședință a Consiliului Eparhial. În biserica din Rebrîșoara slujește în sobor de preoți la înmormântarea vrednicei preotese Profesoara Onița Vălean.

21 iunie: în Catedrala Mitropolitană oficiază botezul pruncului Vlad Andrei Zăvălean.

22 iunie: oficiază Sfânta Liturghie și binecuvîntarea altarului de vară în Parohia Ilișua, Protopopiatul Beclean.

24 iunie: slujește Sfânta Liturghie la hramul Paraclisului "Sfântul Ioan Botezătorul" de la Mănăstirea "Sfântul Vasile cel Mare" de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin.

26 iunie: în Catedrala Mitropolitană oficiază slujba "Sfințirii Drapelului Național".

29 iunie: slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Penitenciarului de Mare Siguranță din Gherla.

30 iunie: în sobor de eierarhi, oficiază Sfânta Liturghie la hramul Sfintei Mănăstiri "Soborul Sfinților Apostoli" de la Bârsana-Maramureș.

Ioan VasIU, Cateheze la Liturghie, Botez și Înviere, Centrul Cultural-Misionar Gheorghe Lazăr, Avrig, 2013.

Contextul pastoral cotidian reclamă parcă, cu tot mai multă putere, necesitatea catehizării. Datorită acestuia, preoții și uneori și teologii care activează în cadrul unei parohii sunt adesea puși în situația de a susține, uneori cu eforturi sporite, activități cu valoare didactică prin care să-i lămurească pe credincioși cu privire la elementele esențiale ale adevărului de credință.

căruia acesta își motivează demersul, explică de ce volumul are o adevărată penurie bibliografică și arată care este cauza care a stat la baza oralității lui: „Tocmai de aceea (pentru că reprezintă transcrierea unor cateheze rostite în fața credincioșilor, n. n.), am lăsat cuvintele într-o stare «prea plină» de oralitate, cu speranța ca cei care le vor citi, fie să își aducă aminte de ele (ca unii ce au participat activ la ele), fie să înțeleagă faptul că nu toate cărțile s-au scris doar de dragul de a fi scrise, ci a existat mai întâi comunitatea care a trăit acele cuvinte. Nu vei găsi note de subsol, trimiteri la alte cărți, nici

măcar locuri din Sfânta Scriptură, ci vreau, pe cât îți este cu putință, ca aceste cateheze să nu se încheie odată cu fin-ul cărții, ci să îți fie un imbold pentru mai multă cunoaștere" (p. 10).

După o introducere succintă și directă, asemănătoare predosloviei Amintirilor lui Creangă, care cucerește cititorul și îl îndeamnă să continue lectura, urmează conținutul propriu-zis al catehezelor. Abundând în exemple scripturistice, pe care autorul le folosește cu dibăcie și competență, dar și de pasaje din viețile Sfinților, sau de citate patristice, pledoaria pentru rugăciune (pp. 11-23), ce cuprinde consistente informații cu valoare istorică, literară sau teologică, debutează cu o incursiune vetero-testamentară, se continuă cu o exegeză a rugăciunii domnești și se încheie cu câteva gânduri ce pornesc de la treptele rugăciunii.

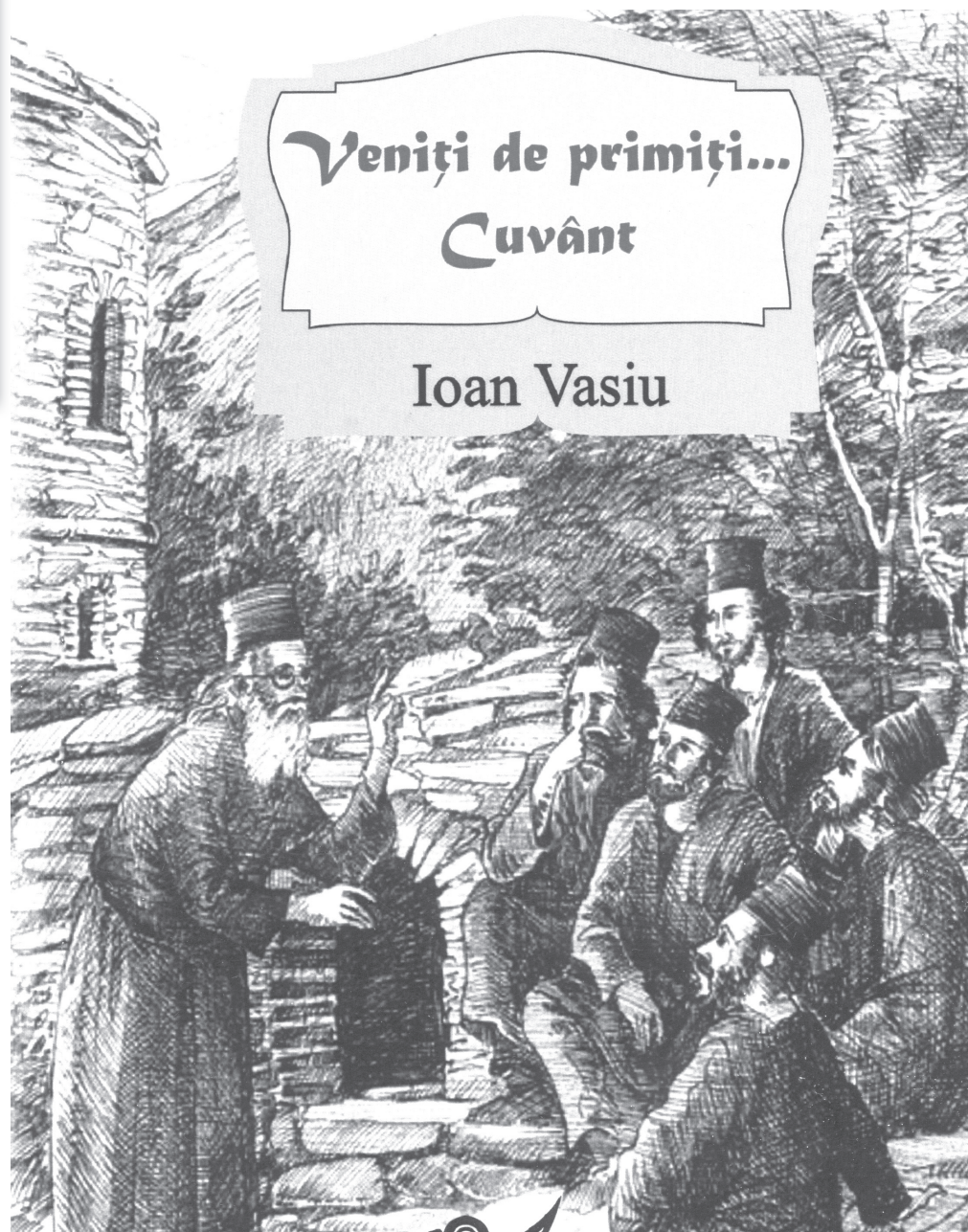
Urmează apoi câteva cateheze în cadrul cărora autorul realizează o amplă exegeză a Sfintei Li-

turghii (pp. 24-72), pornind de la semnificația ei și continuând cu descrierea fiecărui moment semnificativ al acesteia, o serie de cateheze baptismale (pp. 77-118), similare ca structură celor din perioada patristică, dar actuale ca mesaj, și câteva cuvinte despre Înviere (pp. 119-151).

Succinte, prezentate într-o manieră logică și sistematică, catehezele teologului Ioan VasIU se vor înscrie de bună seamă între elementele importante ale literaturii catehetice românești a viitorului. Oralitatea stilului, concizia, precizia teologică și eliminarea surplusului de elemente de teologie academică, folosite adesea de preoți în lucrări de acest fel, care îngreunează însă, de cele mai multe ori înțelegerea mesajului, ne-a făcut să le remarcăm și să scriem prezentele rânduri. Ca texte ce au fost întâi rostite și apoi puse în pagină, ele se constituie în modele reușite ale genului și ar putea deveni adevărate șabloane pentru preoții noștri care, prinși adesea în procesul de exercitare al atribuțiilor pastorale, nu găsesc uneori răgazul necesar de a se pregăti pentru activități de acest fel. Datorită stilului accesibil și a mesajului clar, adaptat diferitelor categorii de credincioși, ele pot fi folosite cu ușurință în demersurile de acest fel din orice parohie, fie ea din mediul rural sau urban.

Felicităm așadar inițiativa teologului Ioan VasIU de la Avrig, îi dorim până inspirată și cuvânt cu folos și putere multă înspre binevestirea Evangheliei Domnului și a adevărurilor de credință ale Bisericii Ortodoxe!

Iuliu-Marius Morariu

Veniți de primiți... Cuvânt

Ioan VasIU

Un astfel de teolog sânguinos este și Ioan VasIU. Om cu vastă pregătire teologică, el desfășoară de ani buni activități de catehizare în protopopiatul Avrig. O parte dintre ele, notate, corectate și revizuite, le-a antologizat în paginile unor volume¹, cum este și cel la care ne vom referi în rândurile următoare, ce reunește un număr de 13 cateheze despre rugăciune și importanța ei, Sfânta Liturghie, Botez și Înviere.

În cuvântul înainte al lucrării (pp. 5-9), protoiereul Vasile Gafton al Avrigului remarcă valoarea operei întreprinse de autor, insistă asupra dimensiunii comunitare a Bisericii și a familiei și a complementarității ce există între rolurile celor două și remarcă spontaneitatea oratorică a catehetului, arătând că: „Autorul se regăsește așezat într-o siguranță a apartenenței, a recunoașterii și a susținerii, care survin din familiaritatea cu Cel și cei din care se inspiră, cu cei cărora le vorbește, cu cei cărora le dă speranță, cu cei pe care îi învață și, uneori, poate îi și ceartă. Atmosfera în care s-au desfășurat aceste cateheze, așa cum rezultă din tonul lor, a fost una familiară, o atmosferă în care toți – și vorbitor și ascultători, deopotrivă - au fost ca într-o mare familie în care au experimentat raiul... Vorbitorul i-a hrănit pe ascultători cu Cuvântul pe care li l-a mijlocit prin cuvintele sale, iar ascultătorii l-au hrănit pe vorbitor cu încrederea lor, cu răbdarea și dragostea cu care au primit învățătura oferită duminică de duminică" (pp. 8-9).

Urmează apoi un scurt cuvânt al autorului, în cadrul

¹ Dintre acestea amintim: Ale tale dintru ale tale – evoluția anaforiei euharistice în primele secole creștine, Centrul Cultural-Misionar Gheorghe Lazăr, Avrig, 2010 și Veniți de primiți... Cuvânt, Editura RCV Publishing, Avrig, 2012.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **Iuni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Iunie 2014

1 iunie: În Biserica „Sfântul Nicolae” din Huedin (parohi: Pr. Dorel Pușcaș și Pr. Ioan Morcan) săvârșește Sfânta Liturghie cu prilejul împlinirii a 5 ani de funcționare a Cantinei Sociale din cadrul Fundației „Protopop Aurel Munteanu”. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Robert Anton Kovacs, pe seama parohiei „Sfântul Antonie cel Mare” din Colonia Sopor, protopopiatul Cluj II. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

2 iunie: În Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca (parohi: Prot. Ioan Jeler și Pr. Cons. Cristian Baci), participă la programul susținut de elevii din clasele primare ale școlilor de pe raza parohiei cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Muzeul Mitropolitan, participă la manifestarea organizată pentru copii, cu prilejul zilei de 1 Iunie. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Aula Facultății de Teologie, participă la Sesiunea de comunicări, secția practică, prilejuită de împlinirea a 90 de ani de la înființarea învățământului teologic în Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

3 iunie: În „Aula Magna” a Universității Babeș Bolyai, participă la ședința festivă a membrilor Academiei Române, organizată cu prilejul Zilelor Academiei Clujene. Rostește o alocuțiune.

La Biblioteca Academiei Române, participă la Târgul de carte organizat cu acest prilej.

Face o vizită pe șantierele bisericilor „Sfântul Gheorghe” (paroh: Prot. Gheorghe Braica) și „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” (paroh: Pr. Vasile Raus) din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Clinica „Medicală I”.

Face o vizită pe șantierul Centrului Social „Sfântul Onufrie” (coordonator: Protos. Visarion Pașca) de pe lângă Mănăstirea Florești.

4 iunie: La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, participă la vernisajul expoziției de pictură a maestrului Horia Paștină. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 iunie: În Aula Mare a Facultății de Teologie, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, participă la susținerea publică a tezei de doctorat a Drd. Victor Constantin Măruțoiu, la disciplina Noul Testament.

În biserica din localitatea Muncel, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Emanuel Ovidiu, fiul părintelui paroh, Claudiu Vaida. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită în parohia Fânațele Clujului (paroh: Pr. Nicolae Petru Buran).

6 iunie: În Sala Sporturilor din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a promoției 2014 a Universității Tehnice. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În foaierea Casei Universitarilor, oficiază slujba de înmormântare

re a profesorului Ioan Deleanu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În „Aula Magna” a Universității Babeș Bolyai participă la lansarea volumului „7 teme fundamentale pentru România”, coordonat de Dan Dungaci, Vasile Iuga și Marius Stoian.

Face o vizită la atelierul de pictură în tehnica mozaic din incinta centrului Eparhial. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

7 iunie: Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la Sfânta Biserică și Sfânta Liturghie, în filia Ticu Colonie, a parohiei Dâncu, protopopiatul Huedin. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom pe părintele paroh Viorel Șuteu.

În biserica parohiei Ciceu Corabia, protopopiatul Beclean, oficiază taina Sfântului Botez pentru pruncul Alexandru, fiul părintelui paroh George Cetănaș.

8 iunie (Pogorârea Duhului Sfânt): Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în Catedrala Mitropolitană. Acordă familiei Dr. Sorin și Dr. Daniela Macarie distincția „Crucea Transilvană”.

Pe un podium special amenajat, în fața Catedralei Mitropolitane, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, săvârșește Vecernia plecării genunchilor și slujba de sfințire a apei. Rostește un cuvânt de învățătură. Conduce procesiunea îndătinată pe străzile municipiului Cluj-Napoca.

9 iunie: Împreună cu PS Vasile Someșanul, săvârșește slujba de sfințire a bisericii Mănăstirii „Sfânta Troiță” din Feleacu. Pe altarul de vară al mănăstirii, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un arhimandrit pe părintele stareț Alexandru Ghenț.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în Procesiunea de Rusalii pe B-dul 21 Decembrie din Cluj-Napoca, 8 iunie, 2014.

În biserica parohiei Brăișoru, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Caliochia, fiica părintelui paroh Dan-Ionuț Lupușan. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

10 iunie: În paraclisul Mănăstirii „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul” de la Piatra Craiului, săvârșește Sfânta Liturghie și prezidează sinaxa cu stareții, starețele și duhovnicii din Arhiepiscopie. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

11 iunie (Sfântul Apostol Bartolomeu): Cu prilejul binecuvântării lucrărilor efectuate la sfântul locaș și acordării celui de-al doilea hram (Sf. Ap. Bartolomeu), săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Gavriil Vârva). Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui slujitor, Iulian Benche, distincția „Crucea Arhiepiscopala”. Acordă domnului Aurel Badiu, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Capela Centrului Eparhial, hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Robert Anton Kovacs de la parohia „Sfântul Antonie cel Mare”, din Colonia Sopor.

12 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica Mănăstirii Nicula. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă PCuv. Arhim. Serafim Măciucă, distincția „Crucea Arhiepiscopala”.

În sala mare a Centrului de conferințe și studii patristice „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” din incinta Mănăstirii Nicula, prezidează întâlnirea cu preoții pensionari din eparhie. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor și de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Muzeul Mitropoliei, participă la lansarea cărții „Lacrimi la Poarta Cerului” a prof. Eugenia - Mariana Ilea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

13 iunie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox, oficiază slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la absolvirea promoției 1994 de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

14 iunie: În Aula „Nicolae Ivan” a Centrului Eparhial, prezidează ședința de constituire a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la Vecernie și slujește la Litie în Catedrala Mitropolitană.

15 iunie: Oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca. Săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Petru Stanciu, distincția „Crucea Arhiepiscopala”, iar domnului Oliviu Popa distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 iunie: La Facultatea de Teologie, în sala Teofil Arhiepiscopul, examinează pe restanțierii anului III și IV la disciplina Spiritualitate.

Face o vizită pe șantierul Bisericii „Învierea Domnului” (paroh: Pr. Coriolan Dura) și la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca.

Vizitează Mănăstirile „Mihai Vodă” din Turda și „Sfântul Vasile cel Mare” din Someșul Cald. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 iunie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința Permanenței Consiliului Eparhial, cu participarea PC Pr. Protopopi din Arhiepiscopie.

La Facultatea de Teologie, participă la o seară culturală organizată cu prilejul împlinirii a 90 de ani de existență a învățământului teologic în Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de binecuvântare. În Aula Mare, asistă la concertul coralei „Capella Transilvanica” a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

18 iunie: În curtea Colegiului Ortodox participă la festivitatea de încheiere a anului școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Inspectoratul Județean de Poliție Cluj-Napoca. Se întâlnește cu domnul chestor Tudor Grindean.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

19 iunie: În curtea Seminarului Teologic, împreună cu PS Părinte Vasile Someșanul, participă la festivitatea de încheiere a cursurilor. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La Reședința Mitropolitană, prezidează ședința Consiliului Eparhial.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” din satul natal, Oarța de Sus.

20 iunie: Săvârșește Sfânta Liturghie în capela cu hramul „Sfântul Gheorghe” din incinta Colegiului Pedagogic „Gheorghe Lazăr”. Rostește cuvântul de învățătură.

În curtea Colegiului Pedagogic, participă la ceremonia de încheiere a anului școlar. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

21 iunie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei Roland Ungureanu. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Șintereag (paroh: Pr. Dumitru Constantin Ciupa), protopopiatul Beclean.

➤ În biserica parohiei Țentea, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Paul Ioan, fiul părintelui paroh Paul Mihai Drența. Rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință pe domnul General Adrian Tonea, comandantul Diviziei a IV-a „Gemina”.

22 iunie: Săvârșește slujba de sfințire a bisericii din filia Valea Florilor, a parohiei Ploscoș, protopopiatul Turda. Pe altarul de vară din curtea bisericii, oficiază slujba de sfințire a acestuia, Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Emil Baranga. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheza.

23 iunie: La Facultatea de Teologie participă la întâlnirea cu doctoranzii la disciplina Spiritualitate.

Primește la reședință pe PS Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei.

Săvârșește slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru biserica Mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

24 iunie (Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul): În demisolul bisericii cu hramul „Sfântul Ioan Botezătorul” (paroh: Pr. Ioan Bujor), din Bistrița săvârșește Sfânta Liturghie, rostește cuvântul de învățătură și îi premiază pe elevii bistrițeni laureați la Olimpiada de Religie. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

25-26 iunie: La Reședința Patriarhală din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române.

27 iunie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de evaluare a candidaților pentru ocuparea postului de preot la parohia Corvinești, protopopiatul Bedean.

La Facultatea de Teologie, participă la ședința Consiliului de administrație.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

28 iunie: În sala de conferințe a „Grand Hotel Italia” din Cluj-Napoca, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 20 de ani de existență a S.M.U.R.D. Cluj. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În biserica Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului slujește Vecernia și Litia. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, exarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

29 iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel): Pe altarul de vară al Mănăstirii din Țara Năsăudului, cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru ieromonah pe ierodiaconul Meletie Ileni. Acordă domnului Ioan Scurtu, distincția „Crucea Transilvană”.

Face o vizită în localitatea Romuli, protopopiatul Năsăud. Se întâlnește cu domnul ing. Ioan Monița, primarul comunei.

În cimitirul din Săliștea de Sus, județul Maramureș, se reculege preț de câteva momente și face o rugăciune de pomenire la mormântul adormiților întru Domnul, Vasile și Anuța Vlad. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

La Mănăstirea Bârsana, prezidează ședința Sinodului Mitropolitan.

30 iunie (Soborul Sfinților Apostoli): În sobor de arhieriei, cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie pe altarul de vară al Mănăstirii Bârsana. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Activități ale Facultății clujene de Teologie Ortodoxă (septembrie 2014)

Dacian But-Căpușan

În zilele de 4 și 5 septembrie 2014 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a găzduit Conferința Asociației Prieteniei Ecumenice din România - filială a International Ecumenical Fellowship - cu două secțiuni: *Istoria Bisericilor istorice din Cluj-Napoca și Mărturisiri de credință comune*. La deschiderea manifestării au fost prezenți ÎPS Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei și Pr. prof. Univ. dr. Ioan Chirilă, Președintele Senatului UBB.

În perioada 21-23 septembrie, la Facultatea de Teologie Ortodoxă “Ilarion V. Felea” din cadrul Universității “Aurel Vlaicu” din Arad, a avut loc cel de-al VI-lea Congres al Facultăților de Teologie, din Patriarhia Română.

Tema intrunirii a fost: *Teologie și misiune. Rolul Facultăților de Teologie în contextul misiunii parohiale*. Lucrările s-au desfășurat pe 3 secțiuni: *Dimensiunea misionară a Teologiei Ortodoxe în contemporaneitate, Rolul Facultăților de Teologie Ortodoxă în contextul misiunii parohiale: priorități, provocări și perspective*, respectiv: *Aspecte practice privind organizarea și buna desfășurare a procesului de pregătire academică și formare duhovnicească în Facultățile de Teologie Ortodoxă. Calitatea procesului de învățământ în Facultățile de Teologie Ortodoxă. Discuții asupra situației actuale și perspective*.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj Napoca a fost reprezentată de: Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu, decanul instituției, care a susținut referatul intitulat: *Importanța transmiterii etosului ortodox în contextul culturii și mass-mediei contemporane*, precum și de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, președintele Senatului UBB, Pr. prof. univ. dr. Ioan Vasile Leb, directorul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” și Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, Directorul Departamentului de Teologie Ortodoxă.

În cadrul congresului s-au desfășurat: întrunirea Colegiului Decanilor, precum și întâlnirea Directorilor Școlilor Doctorale din

cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă din România.

La finalul lucrărilor a avut loc o întâlnire a delegaților Facultăților de Teologie Ortodoxă din România cu Grupul Internațional de lucru asupra Învățăământului Teologic Ortodox (QUOTE).

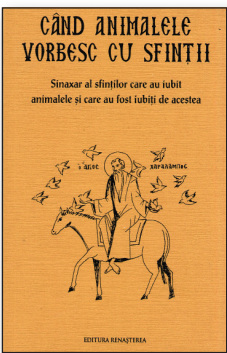
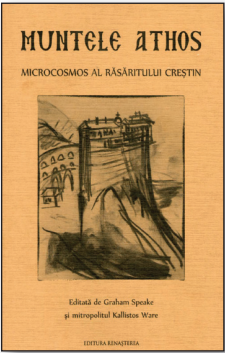
În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc susținerea publică a tezelor de doctorat: *Ortodoxia și Catholicismul între Ferrara-Florența (1438-1439) și Trident (1545-1563)* a d-lui Horia-Codrin Buhan, și *Biserică și Stat în concepția Lordului Acton (1834-1902)* a d-nei Mihaela-Maria Gorcea. Cele două lucrări au fost alcătuite sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, la specializarea Istorie bisericească universală, în data de 26 septembrie 2014; *Ethosul misiionar ortodox* a pr. Adrian Cherhaț (inspector de religie la Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud), alcătuită sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, specializarea Misiologie și ecumenism, în ziua de 30 septembrie 2014; *Celestin Cherebeșiu în cultura muzicală bisericească din Transilvania* a d-lui Alexandru Suciu, alcătuită sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, specializarea Muzică bisericească și ritual, 30 septembrie 2014.

Luni, 29 septembrie 2014, a fost deschis în mod festiv anul academic 2014-2015 la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Studenții au participat la Sfânta Liturghie și slujba de Te Deum, săvârșite în capela facultății de un sobor de preoți din care au făcut parte membri ai corpului profesoral al instituției. Prelegerea inaugurală a fost susținută, în Aula Magna „Episcop Nicolae Ivan”, de către dl. asist. univ. dr. Valentin-Cosmin Vesa având tema: *“Cunoașterea filosofilor și cunoașterea sfinților. Studiul științific al Teologiei ca premisă pentru cunoașterea duhovnicească”*.

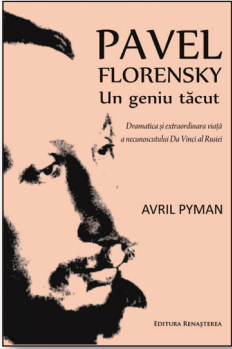
Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca intră în anul universitar 2014-2015 cu un număr de 600 studenți (7 cetățeni străini: 5 din Republica Moldova, 1 din Ucraina și 1 din Germania), dintre care 444 la nivel licență, la cele patru specializări: *Teologie pastorală, Teologie didactică, Teologie asistență socială și Artă sacră* și 156 la nivel master, la cele șase specializări: *Doctrină și hermeneutică creștin-ortodoxă, Ortodoxie românească și viață liturgică, Pastorație și duhovnicie, Artă sacră (conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale), Bioetică – morală, etică și deontologie și Consiliere pastorală și asistență psihosocială*.

EDITURA RENAȘTEREA OFERTE:

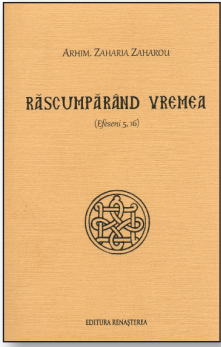
KALLISTOS WARE & GRAHAM SPEAKE
(eds.), *Muntele Athos. Microcosmos al Răsăritului Creștin*,
Colecția Spiritualitate 5,
282 pag., format 127x20 mm.,
Preț 25 lei.

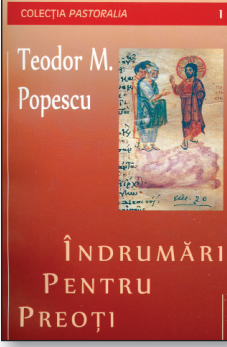
Când animalele vorbesc cu sfinții. Sinaxar al sfinților care au iubit animalele și care au fost iubiți de acestea,
Colecția Spiritualitate 6,
140 pag., format: 130x200 mm
Preț 30 lei.

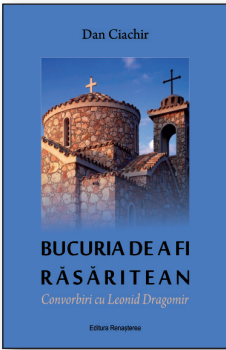
AVRIL PYMAN,
Pavel Florensky. Un geniu tăcut. Dramatica și extraordinara viață a necunoscutului Da Vinci al Rusiei,
Colecția: Mari teologi ai sec. XX, 2,
492 pag., format: 135x200 mm,
Preț: 45 lei

ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU,
Răscumpărând vremea (Efeseni 5, 16). Cuvinte de mântuire către inimile iubitoare de Hristos, împărtășite la Cluj-Napoca, 5-7 iunie 2012,
138 pag., format: 130x200 mm,
Preț: 10 lei

DAN CIACHIR,
Bucuria de a fi răsăritean. Convorbiri cu Leonid Dragomir,
164 pag., format 127x200 mm.
Preț 15 lei.

TEODOR M. POPESCU,
Îndrumări pentru preoți,
Colecția: Pastoralia 1,
79 Pag., format: 127x200 mm
Preț: 5 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul **ANDREI ANDREICUȚ**

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar **VASILE SOMEȘANUL**

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Conf. dr. Radu Preda, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro
CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Iuliu Marius Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinte, Pr. Dan Popovici, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Valentin Vesa

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Semințele martirajului

Bogdan Herteg

Interviu filmat cu doamna Aspazia Oțel Petrescu și proiectat în cadrul comunității Bisericii Studenților

La sfârșit de iunie, înainte ca studenții să plece în vacanță, câțiva membri ai redacției revistei Arthos, în colaborare cu ASCOR Cluj-Napoca și cu alți tineri ai comunității Bisericii Studenților, au organizat un eveniment special, un eveniment de aducere aminte și de cinstire a celor care au suferit cumplit, dar care au biruit suferința și umilința trăite în închisorile comuniste. Tinerii au invitat publicul să vizioneze un film documentar, un interviu-filmat cu doamna Aspazia Oțel Petrescu, una dintre femeile dârze ale neamului românesc care a îndurat umilințele din penitenciarele ororii ai secolului trecut. Prezența numeroasă a spectatorilor, peste o sută de persoane dornice să se adape de la izvoarele adevărate ale poporului român, a confirmat faptul că mai există dorința de a nu da uitării și de a nu călca în picioare jertfa celor care și-au asumat suferința pentru acest neam și pentru această țară.

Deseori ajungem la concluzia că nu prea mai suntem în stare să recunoaștem valorile și să ne raportăm firesc la oamenii adevărați de printre noi. E ca și cum inconsistența acestei lumi a intrat în noi, precum întră frigul în oase, iar indiferența și-a depus florile bolnăvicioase pe ochii noștri. În ce măsură mai putem resimți căldura sufletească, în ce măsură mai putem vedea limpede lumina? Uităm ceea ce nu trebuie uitat.

Mergând împotriva acestei uitări a valorilor, tinerii din conducerea ASCOR Cluj mi-au spus că au vorbit cu doamna Aspazia Oțel Petrescu. O doreau printre noi la Cluj-Napoca, orașul în care a studiat, a dat dovadă de curaj, dar și a pățimit. Fiindcă doamna Oțel Petrescu are 90 de ani, a rămas realizabilă varianta unui interviu filmat. Mi-au spus: „Te așteaptă!”. Eram bucuros, dar și cuprins de grija că se va întâmpla ceva și nu vom ajunge. Era același sentiment ce m-a încercat când mi s-a arătat pe neașteptate șansa de a merge pentru prima dată în Sfântul Munte.

Și ne-a așteptat nu un munte, ci un suflet – lucid și încărcat cu memoria unei suferințe cu sens creștin. Mulți poate o recunoașteți pe doamna Aspazia din documentarele despre Părintele Arsenie Boca. Ea este cea care la prima întâlnire cu duhovnicul Ardealului îi surprinde privirea acestuia, ochii lui apărându-i ca o imensitate de albastru, având impresia că un cer infinit o privește cu doi ochi omenești. Dar nu atât pe această cărare cunoscută a cunoașterii Părintelui Arsenie am vrut să pășim, cât pe cărările suferinței din

viața doamnei Aspazia. Și cu blândețe și intensitate revelatoare ne-a purtat prin pelerinaje ale închisorilor comuniste. Paisprezece ani de închisoare politică nu sunt o glumă:

„Suferința înseamnă durere, cine nu știe lucrul acesta... Afară era o glumă pe lângă ce am trăit noi acolo. Suferința este durere, dar noi am învățat să o dominăm. Ne-am împrietenit cu durerea. Cum? Asumându-ne suferința: am oferit această suferință ca jertfă pentru învierea neamului românesc. Aveam o motivare foarte înaltă. Și pentru aceasta durerea era durere, frigul era frig, foamea era foame, tortura era tortură, nu aveai cum să le îmblânzești. Fiara era fiară, cum spune Radu Gyr în una din poeziile lui. Dar însușindu-ne această suferință, ea era suportabilă.” Cuvintele doamnei Aspazia se acumula cu rapiditate și certitudine, refăcând portretul unei suferințe cu sens înalt: „Faptul că noi suferim așa cum a suferit Iisus, în numele unui principiu de mântuire, de umanitate, ne făcea cumva foarte apropiată de El. Îi simțeam prezența concret, dacă puteți să vă imaginați lucrul acesta. Erau mai mult decât o biserică clipele în care noi ne adunam într-o rugăciune comună. Și era un ecumenism, nu acesta new-age-ist, care este, de fapt, un sincretism, un amestec, o harababură”.

După trei ore de luciditate existențială, doamna Aspazia Oțel Petrescu ne-a oferit prăjituri. Aștepta un alt grup, de la București, dar se îngrijea încă deplin de noi. Și ne vorbea lucruri mari cu ușurință și naturalețea unui act de respirație. Atunci a ajuns până la noi, până și la mine, o căldură luminoasă concretă, deși nevăzută. Am înțeles atunci că doamna suferinței era și o doamnă a iubirii creștine. Trebuia oare să spun ceva? Trebuia să arăt că am devenit cumva conștient de acest dar duhovnicesc demn de Sfântul Munte? Nu știu. Totuși, am spus: „Am fost învăluită așa... în dragostea dumneavoastră.”. Răspunsul a fost sincer și modest: „Da, să știți că o am. Așa, puțină, dar o am.”.

Cununa Secerișului – obicei din străbuni evocat de tinerii din comunitatea Bisericii Studenților

Iulia Anamaria Mureșan, Tatiana Onilov

Lupă Liturgia praznicului Pogorării Sfântului Duh, tinerii comunității Bisericii Studenților din Hașdeu, îmbrăcați în straie populare, au prezentat o serie de obiceiuri sin străbuni legate de perioada secerișului, atunci când lanurile de grâu sunt doldora de roade multe. În această zi, mai ales în comunitățile rurale, preotul ieșea cu toți credincioșii în câmp și sfințea holdele mănoase. Un crâmpoi din această tradiție a fost prezentat de către tinerii comunității Bisericii Studenților în cadrul spectacolului *Cununa Secerișului*.

Tinerii s-au pregătit din timp pentru acest eveniment. După o documentare minuțioasă în prealabil și după întâlniri

zilnice pentru repetiții, grupul de iubitori ai datinilor străbune au încercat să refacă *ceremonialul agrar*, întâlnit în majoritatea satelor din Transilvania, numit *Cununa Secerișului*.

Acest ceremonial se făcea în mod tradițional în perioada dintre Pogorârea Sfântului Duh și sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, atunci când grâul era gata de secerat. Cei mai harnici gospodari invitau consătenii la secerat. Invitația se lansa, de obicei, duminică, după Liturghie, iar cei mai vizați și mai

asteptați ajutători erau fetele și feciorii satului. Lor li se spunea că sunt așteptați de gospodarul care are cele mai mănoase holde, pentru a-i seceră grâul și pentru a-i împleti *Cununa*.

Așa se face că în ziua aleasă, de cu dimineață, tinerii porneau la holdă și începeau seceratul, fiind însoțiți și de câțiva bătrâni care îi învățau cum să lege snopii, iar pe fete cum să împletească *Cununa* și *Buzduganul* (*Crucea*). Toată munca lor se făcea cu cântec și cu povestiri despre obiceiurile secerișului. Mai spre după-masă, când era gata *Cununa*, alaiul de secerători pornea de pe holdă la *casa gazdei*, unde se pregăteau mese întinse. La plecare se cânta *Dealul Mohului*, cântec străvechi ce amintește de elementele esențiale ce țin de lucrul pământului și de recoltarea roadelor. Apropiindu-se de casa gazdelor, se cânta *De unde Cununa vine*, iar odată ajunși în ogradă, începeau urări din ce în ce mai frumoase: *Deschide gazdă poartă! Că-ți aducem Cununa...* Apoi, gazda îi invită pe secerători la joc, dar nu înainte de a duce *Cununa* și *Buzduganul* la sfințit, la preotul din sat.

Din acest frumos ceremonial tinerii comunității Bisericii Studenților au reprodus un fragment, cel care cuprinde momentele în care ceata de secerători pleacă de la holdă spre gazda care îi omenește și cel în care fetele și feciorii se prind în horă, încheind cu dansurile *Feciorescul* și *Învârtita din Transilvania*, pe care tinerii le-au învățat pe parcursul anului universitar care a trecut, în cadrul cursului de dansuri populare, împreună cu profesorii Camelia și Neluțu Motoc.

Deși obiceiul secerișului s-a pierdut de-a lungul anilor, așa cum s-a întâmplat cu multe din tradițiile frumoase ale poporului român, tinerii au adus multă bucurie și voie bună întregii comunități prin revigorarea acestei datini.

Matematica frumuseții. O doxologie în formule și ecuații

Tatiana Onilov

La începutul lunii iunie, Biserica Studenților din Cluj-Napoca a găzduit o conferință ad-hoc susținută de unul din foștii ascoriști și membri ai acestei comunități din Campusul Universitar Hșdeu. Evenimentul a fost o frumoasă reîntâlnire cu Ovidiu Bagdasar, matematician cu formare clujeană, în prezent lector universitar la Nottingham și Liverpool, în Marea Britanie și membru activ al comunității românești din Anglia, fiind cântăreț la două dintre parohiile ortodoxe din Regatul Unit. *Matematica frumuseții. O doxologie în formule și ecuații* a fost tema centrală a discursului matematicianului Ovidiu Bagdasar, care timp de două ore și jumătate a ținut publicul cu respirația la gură, demonstrând o teoremă a frumuseții matematicii.

Despre matematică se spune că este „știința științelor” sau că este „regina științelor”. Afirmatia poate fi lesne de înțeles pentru iubitorii de logaritmi, sinusuri și cosinusuri, asimptote și limite. De fapt, în cazul acestor experți, creierul lor nu are limite în a vedea soluțiile și rezolvările unor probleme mult prea complicate. Dar, pentru ceilalți, majoritari în a nu înțelege tainele radicalilor, matricelor sau a elementelor ce țin de fractar, matematica este, de cele mai multe ori, o știință de neînțeles, de neatins, imposibil de îndrăgit. Tehnici mult prea greoaie de predare, neputință de asimilare, oroare față de exercițiile interminabile sunt piedicile și sechelele cu care se aleg mulți în urma confruntării cu matematica în școli și licee.

Cu toate acestea, Ovidiu Bagdasar a reușit să combată multe stereotipuri vizavi de ceea ce înseamnă matematica și a putut să deschidă cu adevărat noi înțelesuri și orizonturi pentru „știința științelor”. Mai mult decât atât, publicul prezent a avut marea șansă să descopere că există o strânsă legătură între matematică, viața duhovnicească și descoperirea lui Dumnezeu prin formule, aparent greu de înțeles.

Potrivit invitatului, Sfinții Părinți, mai ales din primele secole ale creștinismului, precum Sfinții Vasile cel Mare, Ioane Gură de Aur, Grigorie, dar și mulți alții, studiind la școlile grecești de mare rafinament și de înaltă ținută morală, aveau printre materiile obligatorii și matematica. Se adevărește, astfel, că teologia și matematica nu se exclud deloc, din potrivă se completează armonios, dând sens și mai profund atât noțiunilor teologice, cât și descoperirilor matematice. „Infinitul, convergența, fractar și dimensiune, șiruri, ciclicitate sunt noțiuni pe care teologii le-au înțeles și asupra cărora au contemplat, iar matematicienii le-au explicat”, a afirmat Ovidiu Bagdasar, subliniind că și unii, și alții prin contemplație sau prin cercetare au ajuns să îi dea Slavă lui Dumnezeu pentru toate legitățile pe care le-a stabilit încă de la Facere.

În prezent, pe lângă orele de la universitate, Ovidiu Bagdasar desfășoară o amplă activitate de cercetare explorând și descoperind tainele *numerelor Fibonacci*. A reușit să descopere o legătură a *numerelor Fibonacci* pe care o aplică pentru a ajunge la rezultate uluitoare care pot fi aplicate în diverse domenii. De exemplu, datorită cercetărilor în această direcție și, mai ales a aplicațiilor care au rezultat din găsirea tainelor matematice a acestor numere, Ovidiu Bagdasar susține că există o transpunere practică a rezultatelor obținute, mai ales în domenii precum biologia, informatica, în administrație publică, ba chiar și în muzică. În biologie *numerele Fibonacci* și-au găsit rostul într-o cercetare ce ținea de aderarea celulelor, urmând ca pe baza unui

model matematic să se purceadă la elaborarea unui medicament revoluționar. În ceea ce privește administrația publică, funcționarii britanici din orașul Derby au pus în funcție o aplicație matematică gândită pe baza *numerelor Fibonacci*, un întreg sistem folosit la optimizarea și colectarea deșeurilor.

Invitatul a reușit să capteze atenția tuturor celor prezenți la eveniment, iar multiplele întrebări care i s-au adresat au dat dovadă de faptul că matematica poate stârni interes și poate cataliza oamenii spre a folosi această știință în viața cotidiană, în cercetări inovatoare, dar, de asemenea, matematica mai poate ridica mintea spre Creatorul a toate, spre descoperirea Lui în minunatele legități fizice, matematice, informatice și în multe alte ramuri ale științei.

Un nou Daniel Turcea. O nouă poezie

Ana-Maria Neag, Bogdan Herțeg

Daniel Turcea ilustrează prin opera sa două modalități diferite de a scrie poezie. Studiarea operei sale devine atractivă tocmai prin sesizarea mutațiilor ce s-au produs la nivelul conștiinței creatoare, în funcție de aceste modalități. Primul volum, *Entropia* (1970), reflectă preocuparea pentru construcția poetică, pentru natura creării poeziei. Afiindu-se onirismului estetic, va miza pe configurarea geometrică a unui univers interior dezmembrat, pe proiectarea unei stări menite să-i confere conștiinței creatoare siguranța formulării totalizatoare; de altfel, în concepția sa, „onirismul nu e supus hazardului, fiind o poezie-dicteu a ideii”. Această dorință de control asupra propriului text, cunoaște însă un efect contrar, întrucât conștiința poetică nu reușește niciodată să cuprindă cuvântul în dimensiunea sa revelatoare. Se instituie astfel o luptă pe două planuri în ceea ce privește fuziunea ideatică, dar și relativismul limbajului.

Odată cu revelația, ca salt ontologic, preocupările se modifică: se caută substanța poetică, nu poetizarea. Aceasta din urmă nu mai este necesară de vreme ce revelația însăși este poezie și are structură poetică. Intervenind în existența lui Daniel Turcea, care era deja poet, revelația generează poezie și este simultană cu ea (experiența și creația poetică se manifestă simultan). Fiind vorba despre o revelație a creștinismului ortodox, poezia devine ortodoxă. De asemenea, în conștiința creatoare ce se află sub impactul revelației, nu structura dictează asupra conținutului revelat, ci invers. Sensul major al ultimului volum de versuri – *Epifania* (1978) – nu se poate face astfel decât în cheie ortodoxă, dar nu ca discurs dogmatic, ci ca taină trăită. Capcana unor direcții critice a fost să o citească în cheia metafizicilor orientale sau conform unor interpretări simbolice uzuale și să piardă din vedere sensurile și implicațiile ultime ale universului liric.

Versul lui Daniel Turcea se situează într-un spațiu al tainei. Pentru a-l proteja și a-l împărtăși, poetul a transpus rugăciunea în poezie, dar acest lucru nu diminuează în niciun fel valoarea estetică. Așadar, el nu se stinge ca poet sub ortodoxie, ci renaște, devine sublim.

Iubirea ca iertare

*gustul
sărat al morții. Roua
pe crisantemă*

dar, iubitei

fără nume

*Iisuse, ce va fi cu ei
străini cum sunt
acum*

*și frumusețea armei
în crângul înflorit*

(Roua pe crisantemă)

O formă de manifestare a iubirii agapice este iertarea, sentiment ce presupune înțelegerea suferinței umane, asumarea ei. Într-un alt poem (*Iertare*), Daniel Turcea arată că prin propriile sale capacități, omul nu poate asuma singur suferința în chip deplin: „plecați genunchii inimii/ numai Lumina poate ierta/ îndumnezeind”.

În textul de față, *roua pe crisantemă* primește funcții similare cu cele ale simbolului *luminii* din poezia citată: îndumnezeirea.

Primele versuri surprind imaginea morții spirituale. Gustul morții înglobează de fapt, gustul suferinței concretizat în lacrimi. La rândul ei, suferința presupune o stare de însetare perpetuă (sugestie marcată prin epitetul „sărat”), o sete dureroasă fără nădejdea de a fi mai domolită.

Căderea picăturii de rouă vine să oprească această sete de dimensiuni cosmice, expresie a morții lăuntrice. Roua simbolizează, în primă fază, lacrima omului ce mișcă sufletul spre Dumnezeu, întorcându-l de la tânjirea după lume. Totodată, ea este lacrima lui Dumnezeu care s-a revărsat peste (pentru) omul aflat în suferința acestui veac (imagine echivalentă cu Întruparea lui Iisus, Care asumă această suferință), dar și lacrima subiectului poetic, îndurerat de moartea lăuntrică a celor însetați de Adevăr. Plânsul acesta – al omului pentru Dumnezeu, al lui Dumnezeu pentru om, al poetului înaintea lui Dumnezeu, pentru cei înstrăinați de El – este, la rândul său, un mod de manifestare a iubirii.

Următoarea imagine poetică problematizează simbolismul crizantemei. Floarea de crizantemă poate fi înțeleasă drept un „simbol solar, asociat ideilor de longevitate și chiar de mortalitate [...] această floare este emblema casei imperiale japoneze”. Fascinația lui Daniel Turcea pentru imaginarul culturii orientale este sesizată încă din primul volum, în care sunt celebrate cu fast multe dintre elementele simbolice aparținând acestui spațiu cultural. În textul poetic de față, crizantema surprinde esențe ale firii umane, vremelnice în trup, cu o predispoziție spre stricăciune, spre moarte, dar eternă prin suflet, purtând însemnele regalității prin potențialul de a accede spre înalt. Prezența acestui simbol în *Epifania* arată că imaginarul oriental din *Entropia* nu a fost suprimat întru totul, reminiscențele cunoscând o reînnoire semantică; ele țin, totuși, mai mult de structura poetică, iar nu de noul conținut revelator.

În cea de-a doua secvență poetică (delimitată de adversativul „dar”), ființa umană capătă concretețe prin imaginea iubitei, ca subiect al unei relații de dragoste cu valențe mistice. Spre deosebire de *Cântarea cântărilor* (în interpretările teologice această carte este înțeleasă ca o alegorie pentru unirea dintre Hristos și Biserica), unde iubitul și iubita se cunosc, au un nume (Sulamita se adresează iubitului astfel: „Numele tău e mir în revărsare”) și poartă un dialog, în poezie, iubita nu este cunoscută sau nu vrea să fie cunoscută de către Mire, ea însăși nemaicunoscându-L. De aici, se instituie și retorica celei de-a treia secvențe, concepută ca o adresare către Iisus, într-o rugăciune ce caută restabilirea relației între Mirele ceresc și mireasă (e vorba de sufletele ce s-au îndepărtat de Dumnezeu): „Iisuse, ce va fi cu ei/ străini, cum sunt/ acum”.

Ultima secvență readuce speranța unei împăcări ce poate surveni tocmai din suferința pe care o preîntâmpină mireasa, odată cu îndepărtarea ei de Mire. Setea de absolut se poate domoli astfel prin cuvântul revelat, fapt sugerat de simbolul armei: „și frumusețea armei/ în crângul înflorit”. Revolta împotriva adevărului se transfigurează prin revelație, în vânărea lui. „Roua pe crisantemă” primește după acest moment noi conotații, legate de dobândirea iertării prin pocăință. Imaginea finală, cea a crângului înflorit conține o revenire la starea paradisiacă, în care Mirele și Mireasa se unesc desăvârșit.

Țehipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com